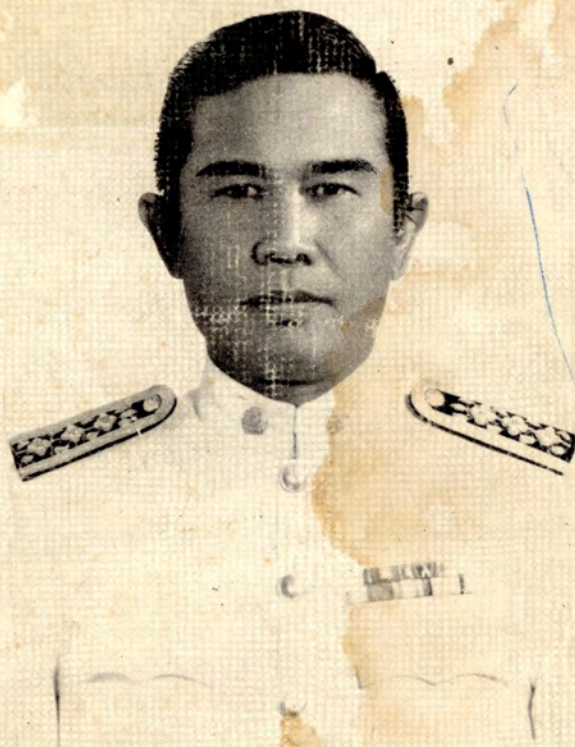

อนุสรณ์
พระราชทานเพลิงศพ

อาจารย์โยธิน วตีสิริศักดิ์ ค.ม., รัตนากรณ

ณ.สุสานแก้วใจ ค.หนองหาร อ.สันทราย จ.เชียงใหม่

12 มิถุนายน 2524

คณะเจ้าภาพ ขอกราบขอบพระคุณทุกท่าน
ที่ได้กรุณามาร่วมงาน
หรือให้ความอนุเคราะห์
ในการจัดงานครั้งนี้เป็นอย่างสูง

นายยก-นางคำปุย	วัดศิริศกดิ์	บิดา-มารดา
นางราศรี	วัดศิริศกดิ์	ภรรยา
นางสาวธารารัตน์	วัดศิริศกดิ์	บุตร
นายธนระักษ์	วัดศิริศกดิ์	บุตร
นายธนระรัตน์	วัดศิริศกดิ์	บุตร
เด็กชายธาราวุธ	วัดศิริศกดิ์	บุตร

600
250
37850
283

“

พฤษภกาสร
โททนต์เส่นกง
นรชาติวางวาย
สถิตทั่วแต่ชั่วดี

อีกกุญชรอันปลดปลง
สำคัญหมายในกายมี
มลายสิ้นทั้งอินทรีย์
ประทับไว้ในโลกา

”

รายการพระสงฆ์ที่มาทำพิธีทางศาสนา

๕ มิ.ย. ๒๕	วัดพระสิงห์	เจ้าคุณราชสิทธิอาจารย์
๖ มิ.ย. ๒๕	วัดพันตอง	พระครูประสิทธิ์ พุทธศาสน์
๗ มิ.ย. ๒๕	วัดอุโมง	พระสมุสิห์ สัจจาพันธ์
๘ มิ.ย. ๒๕	วัดหมื่นล้าน	พระครูอนันต์
๙ มิ.ย. ๒๕	วัดพันเตา	พระมหาสร้อย
๑๐ มิ.ย. ๒๕	วัดข้าวแต่นหลวง	พระครูสันนิฐานุศาสน์
๑๑ มิ.ย. ๒๕	วัดสำเภา	เจ้าคุณราชพรหมจารย์
๑๒ มิ.ย. ๒๕	วัดสำเภา	เจ้าคุณราชพร
	วัดป่าคาราภิรมย์	เจ้าคุณราชวินยาภรณ์

รายนามเจ้าภาพแต่ละคืน

๕ มิ.ย. ๒๕	สมาคมนักเรียน เก้าแม่โจ้
๖ มิ.ย. ๒๕	ศิษย์เก้าแม่โจ้รุ่นที่ ๑๖
๗ มิ.ย. ๒๕	ศิษย์เก้าแม่โจ้รุ่นที่ ๒๘
๘ มิ.ย. ๒๕	อ.น.ม ศิษย์เก้าจังหวัดเพชรบูรณ์ และศิษย์เก้าที่กำลังศึกษา
๙ มิ.ย. ๒๕	สถาบันทดลองพืชไร่ แม่โจ้
๑๐ มิ.ย. ๒๕	คณะธุรกิจการเกษตร
๑๑ มิ.ย. ๒๕	สถาบันทดลองพืชสวนฝาง

กำหนดการพระราชทานเพลิงศพ

อาจารย์โยธิน วาศิรศักดิ์ ต.ม. รัตนารักษ์

ณ.สุสานแม่โจ้ ต.หนองหาร จ.เชียงใหม่

วันศุกร์ที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๒๔

เวลา ๑๖.๐๐ น.

วันที่ ๓-๑๑ มิถุนายน ๒๕๒๔

เวลา ๑๐.๐๐ น. พระสงฆ์สวดพุทธมนต์

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารเพลแด่พระสงฆ์

เวลา ๒๐.๓๐ น. มีพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์

เวลา ๒๑.๓๐ น. พระสงฆ์สวดอภิธรรม

วันศุกร์ที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๒๔

เวลา ๑๐.๐๐ น. พระสงฆ์สวดพุทธมนต์

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายภัตตาหารเพล แด่พระสงฆ์

เวลา ๑๔.๓๐ น. เคลื่อนศพสู่สุสานแม่โจ้

เวลา ๑๖.๐๐ น. พระราชทานเพลิง

บิดา มารดา

ภริยา บุตรธิดา

} เจ้าภาพ

1๑๓๖-๒๒๒ ๐๐128

วันที่..... 19 ธ.ค. 2524

เลขทะเบียน.....

เลขเรียกหนังสือ.....

923.7 อ234

อนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพ. /
35001000233053

Maejo University Library

3 5001 00023305 3

B = 64659

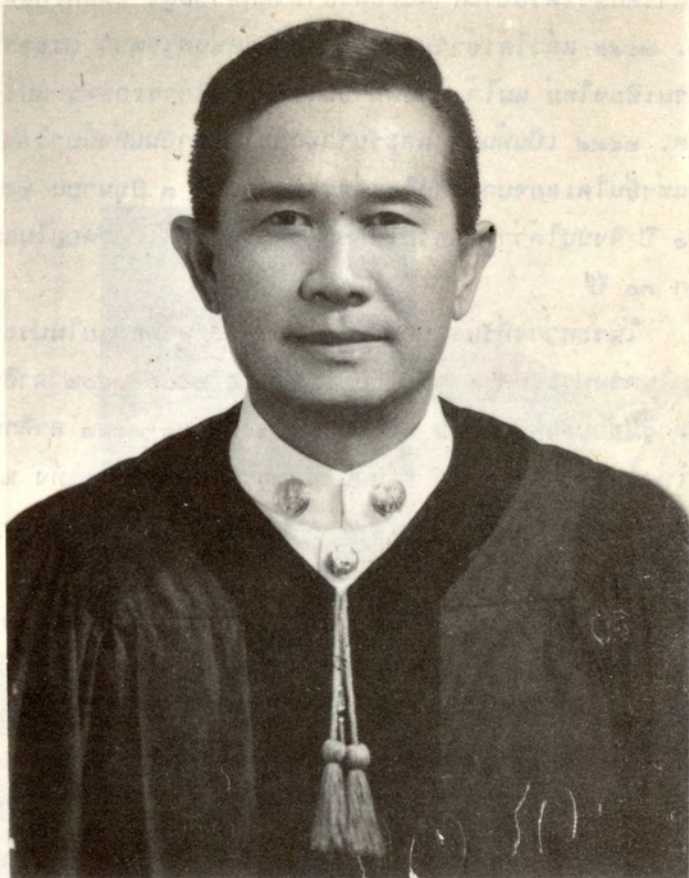
I = 49843

๗/๒๘๔๒/๑

ประวัติ อาจารย์โยธิน วตฺติสิริศักดิ์

อาจารย์โยธิน วตฺติสิริศักดิ์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๗๔ ที่ตำบลท่าอุเทน อำเภوتاอุเทน จังหวัดนครพนม เป็นบุตรชายคนโตของนายยกนางคำปุย วตฺติสิริศักดิ์ มีน้องชายน้องสาว ๓ คน ด้วยกันคือ

๑. นายพินธุ วตฺติสิริศักดิ์
๒. นางอรทัย ฮาร์ดแมน
๓. นายเกรียงไกร วตฺติสิริศักดิ์

อาจารย์โยธิน วตีสิริศักดิ์

ช้าตะ 15 ตุลาคม 2474

มรณะ 3 มิถุนายน 2524

รวมอายุ 50 ปี

หลังจากจบการศึกษาชั้นมัธยมบริบูรณ์ (ม.๖) จากจังหวัดนครพนม แล้ว ได้เดินทางมาศึกษาต่อที่วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่ แม่โจ้ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๔ จบการศึกษาได้รับประกาศนียบัตรอาชีวศึกษาชั้นสูง แผนกเกษตรกรรม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗ แล้วได้เข้ารับราชการในตำแหน่งครูจัตวา ประจำวิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่ แม่โจ้ หรือสถาบันเทคโนโลยีการเกษตร แม่โจ้ ในปัจจุบัน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๙ เป็นต้นมา และรับราชการในสถาบันแห่งนี้มาโดยตลอดไม่ได้ย้ายไปแห่งอื่นใดเลยจนกระทั่งถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๒๔ รวมอายุได้ ๕๐ ปี จึงนับได้ว่าอาจารย์โยธิน วตีสิริศักดิ์ ได้ใช้ชีวิตอยู่ในแม่โจ้มาเป็นระยะเวลา ๓๐ ปี

ในระหว่างที่รับราชการอยู่นั้น ได้ลาศึกษาต่อภายในประเทศ ๒ ครั้ง ทำงานในต่างประเทศ ๑ ครั้ง คือ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑-๒๕๐๒ ลาศึกษาต่อระดับประโยศครูมัธยมเกษตรกรรม และเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑-๒๕๒๒ ลาศึกษาต่อระดับปริญญาตรีเทคโนโลยีการเกษตร สาขาบริหารธุรกิจการเกษตร ทั้ง ๒ ครั้งนี้ก็ศึกษาต่อที่แม่โจ้เอง ในพ.ศ. ๒๕๑๙ ได้รับอนุญาตให้ลาไปศึกษาและทำงาน ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นเวลา ๑๐ วัน

อาจารย์โยธิน วตีสิริศักดิ์ ได้สมรสกับคุณราศรี วิจิตรศิลป์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ และมีบุตรธิดาด้วยกันรวม ๔ คน คือ

๑. นางสาวธารารัตน์ วตีสิริศักดิ์ ขณะนี้เป็นนักศึกษาปีสุดท้ายของวิทยาลัยพายัพ เชียงใหม่
๒. นายธนะรักษ์ วตีสิริศักดิ์ ขณะนี้เป็นนักศึกษาปีที่ ๑ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
๓. นายธนะรัตน์ วตีสิริศักดิ์ ขณะนี้เป็นนักศึกษาปีที่ ๑ วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงราย
๔. เด็กชายธราวุธ วตีสิริศักดิ์ ขณะนี้เป็นนักเรียนชั้น ม.๑

โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย

อาจารย์โยธิน วตีสิริศักดิ์ ได้รับอนุญาตให้ลาอุปสมบทในบวรพุทธศาสนา เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๒๔ และได้ลาสิกขาบทเมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๒๔

การศึกษา

พ.ศ. ๒๔๘๓-๒๔๘๖	โรงเรียนอุเทนวิทยาคาร	จบ ป. ๔
พ.ศ. ๒๔๘๗-๒๔๙๓	โรงเรียนแสงอุเทนและโรงเรียน ปิยะมหาราชาลัย	จบ ม. ๖
พ.ศ. ๒๔๙๔-๒๔๙๗	วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่ แม่โจ้	จบอาชีวศึกษาชั้นสูงแผนกเกษตรกรรม

พ.ศ. ๒๕๐๑-๒๕๐๒ วิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่ แม่โจ้
จบประโยค ครุมัธยมเกษตรกรรม

พ.ศ. ๒๕๒๑-๒๕๒๒ สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร จบปริญญา
ตรีเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

การรับราชการ

พ.ศ. ๒๔๙๙ ครูจตุรวิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่ แม่โจ้
พ.ศ. ๒๕๐๓ ครูตรีวิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่ แม่โจ้
พ.ศ. ๒๕๑๔ ครูโทวิทยาลัยเกษตรกรรมเชียงใหม่ แม่โจ้
พ.ศ. ๒๕๑๘ ประจำสำนักงานอธิการบดี สถาบันเทคโนโลยีการ
เกษตร แม่โจ้
พ.ศ. ๒๕๒๑ อาจารย์ระดับ ๕ คณะธุรกิจการเกษตร สถาบัน
เทคโนโลยีการเกษตร แม่โจ้

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับ

วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๐๙ เบญจมาภรณ์มงกุฎไทย
วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๑ เบญจมาภรณ์ช้างเผือก
วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๔ จัตุรถาภรณ์มงกุฎไทย
วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๑๘ จัตุรถาภรณ์ช้างเผือก
วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๒๐ เหรียญรัตนาภรณ์
วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๒๒ ตริตรภรณ์มงกุฎไทย

หน้าที่พิเศษอื่น ๆ

๑. เป็นกรรมการฝ่ายปกครองนักศึกษา
๒. เป็นอาจารย์ประจำหอพักนักศึกษา
๓. เป็นกรรมการผู้ประสานงานระหว่างสถาบันและศิษย์เก่า
๔. เป็นกรรมการในโครงการส่งเสริมการเกษตรชาวเขา ตาม
พระราชดำริ
๕. เป็นกรรมการรักษาความสงบเรียบร้อยในงานเทศกาลต่างๆที่
ทางจังหวัดเชียงใหม่จัด
๖. เป็นกรรมการจัดหารายได้งานของสมาคม และชมรมศิษย์เก่า
๗. เป็นกรรมการและผู้ดำเนินงานบุกเบิกการจัดตั้งโรงเรียน
เกษตรลำปาง
๘. เป็นกรรมการจัดหารายได้สมทบองค์ฐนของสถาบัน ฯ ทุกปี

W. H. B. 1880-1881

1880-1881

W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881

W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881

W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881

W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881

W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881

W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881

W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881

W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881

W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881

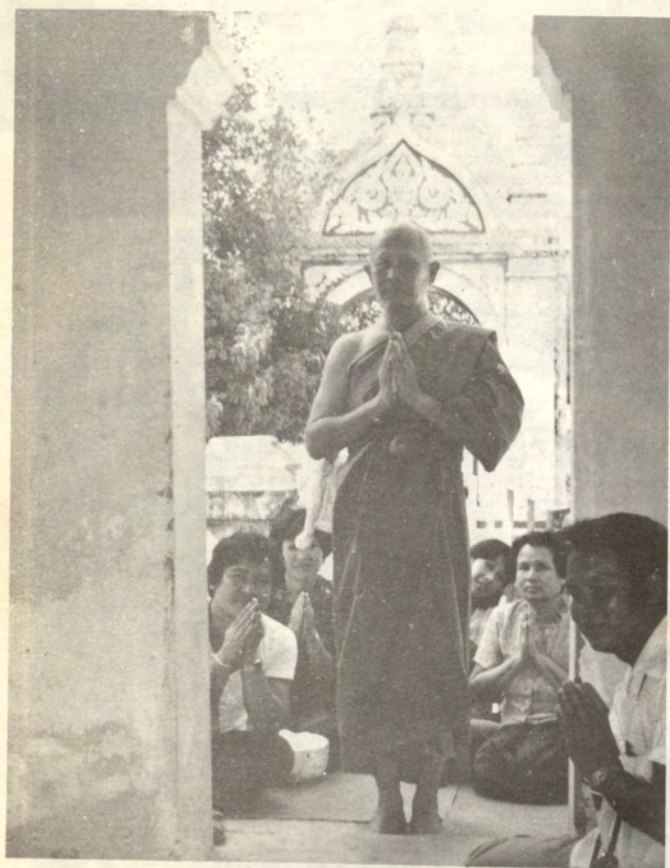
W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881
W. H. B. 1880-1881

อนุสรณ์ชีวิต

КОНСТАНТИН

ดำไว้อาลัย

แต่โยอินผู้จากไป

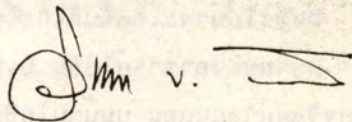
พ.ศ. ๒๔๘๗ ผมกลับเข้ารับราชการหลังจากที่ได้ลาออกจากราชการตำแหน่งอาจารย์โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาเกษตรกรรม แม่โจ้ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๘ ไปรับตำแหน่งผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่ และทำไร่ส่วนตัวอยู่ที่อำเภอปากช่องเป็นเวลาร่วม ๙ ปี กลับมาเป็นอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนเกษตรกรรมแม่โจ้ อีกครั้งหนึ่ง อาจารย์โยอิน วดีศิริศักดิ์ยังเรียนอยู่ น้องเป็นแม่โจ้รุ่น ๑๖ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๙ โรงเรียนเกษตรกรรมแม่โจ้ได้ยกฐานะขึ้นเป็นวิทยาลัยเกษตรกรรม เชียงใหม่ เปิดสอนสาขาวิชาฝึกหัดครูมัธยมเกษตรกรรมชั้นอีกแผนกหนึ่ง ผมได้ใกล้ชิดมองเห็นระหว่าง โยอิน วดีศิริศักดิ์ เป็นนักเรียนที่ขยันขันแข็ง รักเพื่อนฝูง และรักความก้าวหน้าจึงสนับสนุนให้เข้าเรียนฝึกหัดครูมัธยมเกษตรกรรม (ป.ม.ก) จนจบหลักสูตร ๒ ปี หลังจากนั้นก็ได้สนับสนุนให้เข้าเป็นครูเกษตรในวิทยาลัยเกษตร เชียงใหม่ ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นระดับมหาวิทยาลัย ในนามของสถาบันเทคโนโลยีการเกษตร เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ อาจารย์โยอิน ก็คงยังเป็นครูเอกอยู่ในขณะนั้น จึงได้สนับสนุนให้อาจารย์โยอินได้เข้าเรียนโดยวิธีพิเศษ เพื่อยกฐานะระดับวิชาจนกระทั่งจบปริญญาตรี สาขาบริหารธุรกิจ และได้เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร ในปี ๒๕๒๓ ตลอดเวลาที่ได้อยู่ร่วมกันมา มาในฐานะศิษย์และเพื่อนร่วมงานเราได้ใกล้ชิดสนิทสนม ทำงานร่วมกันมาตลอดระยะเวลา เราได้ร่วมกันสร้างงาน ส่งเสริมพัฒนาชาวเขา ได้ร่วม

ถวายความจงรักภักดีต่อ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระศรีนครินทราพระบรมราชินี โดย ถวายงานเกษตร พัฒนาชนบทและงานก่อสร้างตามป่าเขา ที่จะมีพระราชกำหนด เริ่มงานมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ มาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ อ.โยธิน ได้ร่วมกับผมสร้างถนน จากหมู่บ้านแม่มะ ขึ้นไปยังหมู่บ้านดอยชะงั้และลงไปถึงหมู่บ้านสบลวก อ.เชียงแสน จ. เชียงราย (ซึ่งเป็นดินแดนที่เขาเรียกว่า สามเหลี่ยมทองคำ) เป็นระยะทางถึง ๑๐ ก.ม. โดยไม่ได้ใช้งบประมาณแผ่นดินหรือทางอำเภอ จังหวัด ทั้งสิ้น

โดยได้รับความร่วมมือจากคุณ บุญเทียม และ นิกร จันทรวโรจน์ แห่ง บริษัทพนาสิทธิ สนับสนุนให้รถแทรกเตอร์เกรดเตอร์และน้ำมันเชื้อเพลิง รวมทั้งค่าใช้จ่ายต่างๆ และสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่พอสมควรใน พ.ศ. ๒๕๑๔ ประชาชนหรือชาวเขาในละแวกนั้นได้ใช้ประโยชน์จากถนนและอ่างเก็บน้ำ มาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ นับว่าเป็นงานดีเด่นชิ้นใหญ่ยิ่ง ดีเด่นของ อ.โยธิน เพราะเป็นผู้ทำงานด้วยตนเองตลอดเวลา นอกจากนี้ อ.โยธิน ได้ช่วยสร้างงานพัฒนาการต่างๆ และช่วยเหลือน้องๆ แม่โจ้ งานสาธารณะกุศล ร่วมกับผมมาตลอดจนถึงการที่สิ้นชีวิต

จึงถือเป็นการสูญเสียอย่างใหญ่หลวงของสังคมแม่โจ้ หรือสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ เสียลูกศิษย์ที่ใกล้ชิด เสียผู้รักใคร่ใกล้ชิดประสานงานต่อเพื่อนร่วมสถาบันและชาวแม่โจ้ทั้งหลายทั่วประเทศ เสียผู้ที่อุทิศ เสียสละต่อส่วนรวม โดยเฉพาะชาวชนบทหมู่บ้าน

จึงขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณ อ.โยธิน วดีศิริศักดิ์ โดยกุศลบุญราศรี กรรมดีที่ได้กระทำไว้ จงได้ช่วยบันดาลให้ อ.โยธิน จงประสบความสุข ในสัมปรายภพ ตามที่ได้กระทำทุกประการ

วิภาต บุญศรีวังซ้าย

อธิการบดี

สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร แม่โจ้

๗ มิถุนายน ๒๕

การจากไปของอาจารย์ โยธิน วตีสิริศักดิ์

คืนวันนั้น ๓ มิถุนายน ๒๕๒๔ เวลาประมาณ ๒๑.๐๐ น. เสียง
โทรศัพท์ที่บ้านดังขึ้น แม่บ้านเป็นคนรับสาย และพูดออกมาด้วยความตกใจว่า
อาจารย์โยธิน ถูกยิงตาย ผมแทบจะไม่เชื่อที่ได้ยินคำพูดเช่นนั้น จึงชวนกันออก
มาแม่โจ้ในเวลาต่อมาเพียงเล็กน้อย

สิ่งซึ่งไม่น่าจะเกิดขึ้นก็เกิดขึ้น

ที่บ้านของอาจารย์โยธิน มีเพื่อนฝูงมากมายเต็มไปหมดจึงคิดว่าคง
จะเป็นความจริงอย่างแน่นอน บนบ้านโยธินนอนยาวเหยียดมีผ้าห่มคลุมไว้ เขา
จากไปจริง ๆ ผมรู้สึกเศร้าสลดใจอย่างที่สุด เพราะแม่โจ้ของเราไม่เคยมีเรื่อง
เช่นนี้มาก่อนเลย โยธินซึ่งเพิ่งสึกจากพระกัลปมา พบกันเพียงสองครั้งยังไม่มีเวลา
คุยกันมาก ทำให้จึงจากไปอย่างรวดเร็วเช่นนี้ และทำไมต้องทำกันถึงขนาดนี้

ผมได้รู้จักโยธินมานานักหนา ตั้งแต่สมัยเราเป็นนักเรียนแม่โจ้ด้วย
กัน ราวพ.ศ.๒๔๙๓ ผมเรียนอยู่ชั้นปีที่ ๓ โยธินเข้ามาเรียนชั้นปีที่ ๑ สมัยนั้น แม่
โจ้เราต้องทำงานหนักมาก ลงงานเกษตรวันละ ๔ ชั่วโมง(ยังไม่นับแปลงส่วนตัว)
ทุกคนต้องอยู่หอพัก กินข้าวที่โรงอาหารและจากกะทะเดียวกัน เราต้องตราครา
ล่าเค็ญ ยากเข็ญ จำทนมาด้วยกัน

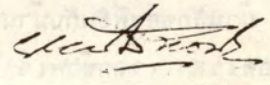
แม่โจ้สอนให้เรารักกันคารวะกัน รุ่นน้องต้องเคารพรุ่นพี่ เราพูดกันเพียงสั้น ๆ ว่า "SENIORITY" ซึ่งเป็นวินัยของพวกเรา โยธินเคร่งครัดในเรื่องเหล่านี้มาก ถ้าเขาได้เคารพรักใคร่ เขาจะจงรักภักดีต่อผู้นั้นตลอดไป โยธินจึงมีเพื่อนฝูงมากมาย เกือบทุกหัวระแหงก็ว่าได้ สำหรับผมเองเขาไม่เคยแสดงพฤติกรรมที่จะทำให้ผมรู้สึกระคายเคืองจิตใจเลย

สมัยนั้น นอกจากเราเรียนหนังสือ ทำงานเกษตร ตากแดด กรำฝนแล้ว สิ่งจذبใจพวกเราอีกอย่างหนึ่งก็คือ เทศกาลแข่งฟุตบอล ของจังหวัดเชียงใหม่ เรา-ชาวแม่โจ้มีความภาคภูมิใจในความสามารถของการเล่นฟุตบอล มาก เราไม่เคยทำให้ชาวเชียงใหม่ต้องผิดหวังในเกมการเล่นฟุตบอล ถ้วยและโล่ที่ปรากฏอยู่ ณตึกสำนักงานอธิการบดีปัจจุบันนี้เป็นประจักษ์พยานแห่งความจริงในเรื่องนี้ โยธินเป็นนักฟุตบอล ตัวของทิมแม่โจ้ด้วยคนหนึ่ง เขาเล่นในตำแหน่งแบ็ค และสูงสุดในชาดตัน เราภาคภูมิใจในตัวเขาสำหรับเรื่องนี้

แม่โจ้ ไชโย พวกเรา ใหม่เก่า พวกเรา ไชโย ช่วยกันให้ เพื่อแม่โจ้ของเรา.....

ทุกครั้งที่ลูกแม่โจ้ชุมนุม พบปะ สังสรรค์กัน ถ้ามีโยธินร่วมด้วย เขาจะเป็นต้นเสียงของเพลงชาติแม่โจ้ของเรา เขาเริ่มด้วยเสียงสูงดังโหยหวน ก้องกังวาล ปลุกจิตสำนึกของพวกเราชาวแม่โจ้ หลายคนต้องขนลุกเพราะต้นเสียงของเขา เราจะได้ยินต้นเสียงเพลงชาติจากเขามากต่อไปชั่วกัลปาวสาน

ผมคิดว่า เราเกิดมาแล้วเป็นคน แต่ละคนมีโอกาสมำพิດกันได้ เราลูกศิษย์มีครู เรามีแม่โจ้ เรามีพ่อ-แม่ พี่น้อง ทำไมคนไทยเราจึงไม่พูดกันให้รู้เรื่อง เราน่าจะพูดกันได้ แต่คนเราก็มักไม่ใช้ภาษาให้เป็นประโยชน์ ผมจึงรู้สึกเศร้าและสะเทือนใจ ชาวแม่โจ้ทุกคนมีกรรมดี มีความตั้งใจและปรารถนาดีต่อสังคมส่วนรวมและประเทศชาติ ขอให้ความดีที่ชาวแม่โจ้มีดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของโยธิน วดีศิริศักดิ์ ได้รับความสุขเกษมสำราญในปรภพเบื้องหน้าโน้นทุกประการ

รองศาสตราจารย์ ยรรยง สิทธิชัย
สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
เชียงใหม่

๗ มิถุนายน ๒๕๒๔

อาลัยพี่อิน

"ลุง ทำอะไร"

"ไม่ทำอะไรหรอก เดินเล่นนะ"

นี่เป็นการพูดจาหักทลายกันเป็นครั้งสุดท้ายระหว่างข้าพเจ้ากับพี่อิน เมื่อเวลาประมาณ ๑๖.๓๐ น. ของวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๒๔ (ข้าพเจ้ามักจะเรียกพี่อินว่า "ลุง" ตามลูก ๆ อยู่เสมอ) ข้าพเจ้ากำลังจะเปิดประตูรถซึ่งจอดอยู่ใต้ถุนบ้านพักเพื่อขับเข้าไปดูระโนเมืองเชียงใหม่ พี่อินกำลังเดินเล่นอยู่บริเวณหน้ากระไดบ้านพักในชุดกางเกงแพรและเสื้อกล้ามสีขาว ข้าพเจ้าไม่นึกเลยว่าจะเป็นการเห็นกันและได้พูดจากันเป็นครั้งสุดท้าย

บ้านพักของพี่อินกับบ้านพักของข้าพเจ้าอยู่ติดกัน มีอะไรเราจะต้องรู้เห็นกันอยู่ตลอดเวลา เวลาข้าพเจ้าไม่อยู่บ้านก็ฝากบ้านไว้กับพี่อิน เช่นเดียวกันเวลาที่พี่อินไม่อยู่ ข้าพเจ้าก็จะช่วยเป็นหูเป็นตาแทน เราอยู่ใกล้ชิดกันมาเกือบยี่สิบปี เคารพนับถือรักใคร่กันเหมือนญาติสนิท เวลาที่มีอาหารอะไรดี ๆ แพลก ๆ เราก็มักจะแบ่งกันกินอยู่เสมอ แทบทุกครั้งที่พี่อินจะรับประทานอาหาร (โดยเฉพาะอาหารเย็น) ถ้าเห็นข้าพเจ้าอยู่บ้านจะต้องเรียกหรือให้ลูก ๆ ไปเรียกข้าพเจ้าไปร่วมวงด้วยเสมอ เมื่อพี่อินมีอาหารอะไรแปลก ๆ มา เป็นต้องชวนข้าพเจ้าทุกครั้ง แม้อาหารบางอย่างพี่อินไม่ชอบรับประทานแต่เมื่อได้มาและรู้ว่าผมชอบพี่อินจะลงมือปรุงเองอย่างดีแล้วเรียกข้าพเจ้าไปรับประทานหรือไม่ก็ให้

ลูก ๆ เอามาให้ข้าพเจ้า ฝีมือทำกับข้าวของพี่อินอร่อยมาก (โดยเฉพาะลาบ
อีสาน)

แม้ว่าความตาย เป็น เรื่องที่ทุกคนหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่การจากไปของพี่อิน
นี้เป็นไปอย่างกระทันหัน ญาติพี่น้อง มิตรสหายและผู้รู้จักคุ้นเคยกันทุกคนไม่มี
เวลาดังตัวเลย ข้าพเจ้าเองแทบจะทำอะไรไม่ถูกเมื่อทราบข่าวครั้งแรก รู้สึก
เศร้าโศกเสียใจอาลัยอาวรณ์ เป็นอย่างมาก เพราะข้าพเจ้ามีความรักเคารพ
นับถือพี่อินเหมือนพี่ชายพ่อแม่เดียวกัน เราสนิทสนมใกล้ชิดกันมาก ตอนนี้ไปข้าพ-
เจ้าจะไม่มีโอกาสได้สัมผัสฝีมือพี่อินอีกแล้ว

ตลอดเวลาที่ข้าพเจ้ารู้จักพี่อินมา พี่อินเป็นคนที่หัวใจโอบอ้อมอารี
รักเพื่อนฝูงญาติพี่น้องอย่างเสียสละ ช่วยเหลือการงานพรรคพวกอย่างไม่เห็น
แก่เหน็ดเหนื่อย เวลาที่นักศึกษาหรือพรรคพวกมีเรื่องเดือดร้อนถึงตำรวจคดี
ถึงโรงพยาบาลก็ดี แม้กระทั่งตายก็ดี พี่อินต้องเป็นผู้รับภาระจัดการให้ทุกครั้ง
พี่อินเป็นที่รักและนับถือของทุกคนที่ได้รู้จัก การจากไปอย่างไม่มีวันกลับของพี่อิน
จึงนำความเศร้าโศกเสียใจอย่างสุดซึ้งมาสู่ครอบครัว ญาติสนิท มิตรสหายผู้รู้
จักคุ้นเคยโดยทั่วไป ขอทุกสกลผลบุญคุณงามความดีที่พี่อินได้กระทำมาในอดีต จง
คลบบันดาล ให้ดวงวิญญาณของพี่อินไปสู่สุคติด้วย เทอญ

สุดอาลัย...จาก...สุภร - วรณิ เกตุวราภรณ์

คำไว้อาลัย

แด่ โยธินน้องรัก ผู้จากไป

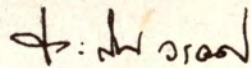
ผมเพิ่งทราบจากพรรคพวกที่กรุงเทพฯ ตอนเย็นวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๒๔ ขณะเดินทางกลับจากไปราชการที่ประเทศญี่ปุ่นว่า อาจารย์โยธินเสียชีวิตแล้ว ผมถามข่าวว่านามสกุลอะไร พอเขาตอบว่าอาจารย์โยธินที่แม่โจ้ ผมรู้สึกเสียใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะเพิ่งได้พบกันในตอนเช้าของวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ที่ผ่านมา คืออาจารย์โยธินไปรอรับผมที่สนามบินดอนเมือง ขณะที่ผมเดินทางกลับจากการไปราชการที่ประเทศฝรั่งเศสและอังกฤษ โยธินไม่น่าจะมีอายุสั้นเช่นนี้

ที่ผมเสียใจมากเป็นพิเศษที่คนมีสติสูงและรักเพื่อนฝูงและเคารพนับถือ พี่ ๆ อย่างจริงใจ ซึ่งหาได้ยากมากในสังคมปัจจุบัน

ความจริงโยธินมีอายุมากกว่าผม ๒-๓ ปี แต่ในฐานะที่เป็นศิษย์แม่โจ้น้องผม ๒ ปี โยธินจึงมักเรียกผมว่า "เฮีย" ตลอดเวลา โยธินไม่เพียงแต่จะมีความดีหลายอย่างดังกล่าวแล้ว โยธินยังเป็นผู้มีใจเอื้อเฟื้อและช่วยเหลือผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งพูดง่าย ๆ ว่า "เท่าไรเท่ากัน" หรือ "ถึงไหนถึงกัน" ผมว่าโยธินเป็นผู้ที่ถึงลูกถึงคนจริง ๆ

ผมในฐานะทั้งเป็นผู้บังคับบัญชา และเป็น "เฮีย" ของโยธินมาก่อน จึงรู้สึกเสียใจเป็นอย่างยิ่งและเสียตายเป็นที่เสียคนดี ๆ เช่นโยธินไปครั้งนี้

พื่อขอให้วิญญาณของโยธินมีความสุข และขอให้คุณความดีที่โยธินได้ทำไว้ในอดีตจงส่งผลให้โยธินไปสู่สวรรค์ชั้นฟ้าที่สวยงามและน่าอยู่...ด้วยเทอญ

เทพประสงค์ วารยศ

๘ มิ.ย. ๒๔

คณะผลิตกรรมการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

๗ มิถุนายน ๒๕๒๔

แต่ อาจารย์โยธิน วตฺติศิริศักดิ์

ด้วยความอาลัยอย่างสุดซึ้ง

ผมรู้จักอาจารย์โยธิน วตฺติศิริศักดิ์ ตั้งแต่ครั้งแรกที่ผมเข้ามาศึกษาที่แม่โจ้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ท่านเป็นรุ่นพี่ผมหลายรุ่น ขณะนั้นปฏิบัติงานในแผนกช่างเกษตร เป็นต้นเสียงร้องเพลงชาติแม่โจ้ และช่วยงานกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษาขณะนั้นอย่างแข็งขัน จนทำให้พวกเราทั้งหมดรู้จักอาจารย์โยธิน หรือที่เรามักจะเรียกกันติดปากว่า "พี่อิน" ด้วยดี

"พี่อิน" ช่วยงานต่าง ๆ ของแม่โจ้ทุกอย่าง เป็นคนที่มีน้ำใจพร้อมที่จะช่วยเหลือทุกคน ทุกงานที่ได้รับการขอร้องโดยไม่รู้จักคำว่าเหน็ดเหนื่อย ผมได้รู้จักบุคคลในวงการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นมากมายในระยะหลัง ๆ ก็โดยที่ไปไหนต่อไหนกับพี่อินตลอดเวลา พี่อินจะแนะนำและเป็นสื่อโยงทำให้งานการต่าง ๆ ได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนจากบุคคลต่าง ๆ เหล่านั้นมากเกินกว่าที่จะจดจำได้ พี่อินเป็นคนมีเพื่อนมาก เป็นผู้ที่เข้าใจคนอื่นดี ไปทางไหนจึงมีแต่พรรคพวกเพื่อนฝูงและคนรู้จักตลอดเวลา

การจากไปอย่างกระทันหันของพี่อินเมื่อค่ำวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๒๔ จึงทำให้ทุกคนไม่เชื่อ เป็นข่าวร้ายที่ทำให้พวกเราทุกคนตกใจและยังเกิดความเศร้าและอาลัยยิ่ง แม่โจ้ได้สูญเสียบุคคลที่ได้ช่วยสร้างสรรค์ เป็นกำลังอันสำคัญยิ่งไปคนหนึ่งโดยแท้

ผม เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ทุกรุ่น ทุกคนอาลัยและเสียดายที่พี่อินมาด่วนจากไป คุณความดีและเกียรติคุณของพี่อินที่ได้สร้างไว้คงจะอยู่ในความทรงจำของทุกคนตลอดไป ขอให้เกียรติคุณอันนั้นจงเป็นแบบอย่างแก่น้อง ๆ ทุกรุ่น ทุกคนด้วยเถิด

ขออำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จงช่วยให้คุณความดีที่พี่อินได้สร้างสมไว้ในภพนี้ จงเป็นผลและบังเกิดแก่ "พี่อิน" ต่อไปด้วยเถิด

ธนิต มะลิสุวรรณ

คณบดีผลิตกรรมการเกษตร

อาลัย

เมื่อเกิดเหตุการณ์อันน่าตกใจนั้น ข้าพเจ้าติดฐานะราชการอยู่ในกรุงเทพฯ สองวันต่อมาเมื่อกลับถึงสนามบินเชียงใหม่แล้วจึงรู้เรื่อง

ไม่อยากจะเชื่อ ไม่อยากจะรับรู้

แต่ก็กลับเหตุการณ์และความจริงให้เป็นดังที่อยากให้เป็นไม่ได้ ใจค่อย ๆ รับเอาไว้ว่า โยธิน วดีศิริศักดิ์ น้องรักจากไปไม่มีวันกลับเสียแล้ว

เหลือแต่น้องหญิงและหลานที่น่ารักสี่คนไว้เบื้องหลัง ท่ามกลางพวกเรา

น้องไปก็ไปดีเกิด อย่าห่วงหลังเลย วิธีการส่งความรักความคิดถึงด้วยการบุญสุนทานก็มีอยู่ พวกเราคงจะปฏิบัติไปทางนั้น-ทางที่น้องจะสุขสงบใจได้

๖/๙ ๘๕๕๖ เทพนา

(รศ.ดร.บุญธรรม เทพนา)

คณบดีคณะธุรกิจการเกษตร

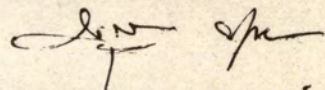
สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

"แต่พี่โยธิน"

ข้าพเจ้ารู้จักพี่โยธินมากกว่า ๒๐ ปี นับแต่ข้าพเจ้าเป็นน้องใหม่ในวิทยาลัยเกษตรกรรมแม่โจ้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ข้าพเจ้าจำได้ว่าทุกครั้งที่พวกเราไปปัญหาและถูกรังแกพี่โยธินจะนำหน้าเสมอ ดังนั้นพี่โยธินจึงเป็นผู้ที่น้อง ๆ และเพื่อนรักอย่างยิ่ง เพื่อนๆ สนับสนุนจะเรียกพี่โยธินว่า "อ้ายเต๋า" เพราะถือว่ามีความดีสูงกว่า ทุกคนจึงรักพี่โยธินอย่างมากและจริงจัง

ข้าพเจ้าจากแม่โจ้ไปเสียหลายปีและก็ได้ได้รับฟังข่าวคราวของพี่โยธินและครอบครัวเสมอว่าพี่โยธินสบายดี ข้าพเจ้าก็มักจะถ่ายทอดข่าวนี้ไปยังพี่น้องและเพื่อนที่รักพี่โยธินในทุกโอกาสที่มี เมื่อข้าพเจ้ามีโอกาสได้กลับมาทำงานในแม่โจ้ ความสัมพันธ์ที่เคยมีต่อกันก็ยิ่งแน่นแฟ้นเหมือนเดิมยิ่งขึ้น เมื่อข้าพเจ้ามีทุกข์เมื่อเร็วๆ นี้ "พี่โยธิน" ก็ช่วยเหลือจนข้าพเจ้าพ้นทุกข์ สิ่งนี้ข้าพเจ้าคงลืมไม่ได้จนชั่วชีวิต

การจากไปโดยไม่มีวันกลับของพี่โยธินนับว่าเป็นการไม่สมควรอย่างยิ่ง เป็นการสูญเสียอย่างสูงและยิ่งใหญ่ยากที่ข้าพเจ้าจะลืมได้ พระคุณและความดีที่พี่โยธินกระทำไว้แก่ทุกคนคงจะเป็นบุญส่งผลให้พี่โยธินมีความสุขในสัมปรายภพด้วยเทอญ

(นายบุญรอด สุภอุดมฤกษ์)

ผู้อำนวยการสำนักวิจัย ฯ

๖ มิถุนายน ๒๕

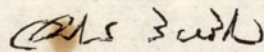
ไร่ประพัฒน์ แม่โจ้

อ. ลันทราย จ. เชียงใหม่

อาจารย์โยธินฯ ได้จากพวกเราชาวแม่โจ้ ไปอย่างไม่มีวันกลับ
สมาคมฯ เรียนเก่าแม่โจ้จึงขาดสมาชิกที่มีความตั้งใจดีตั้งใจจริงไปอย่างน่าเสียดายและเป็นที่ยำล้ายยิ่ง

กุศลกรรมดีที่อาจารย์โยธินฯ ได้ประกอบไว้แก่สมาคมนักเรียนเก่าแม่โจ้ ทำให้มวลสมาชิกของสมาคมทุกคนได้รวมพลังจิตต่ออธิฐานต่อเทพเจ้าอันทรงมหิทธานภาพให้ทราบและขอได้โปรดนำดวงวิญญาณของอาจารย์โยธินฯ ไปสู่สุคติสัมปรายภพด้วยเทอญ.

ด้วยอาลัยรักยิ่ง

(นายประพัฒน์ ลิทธิสังข์)

นายกสมาคมนักเรียนเก่าแม่โจ้

ไว้อาลัย

แด่

อาจารย์ โยธิน วาศิรศักดิ์

.....

โยธินลูกรัก พ่อได้รับข่าวทางโทรศัพท์จากเพ็ญศรี รุจิรวัดน์ ลูกสาวของพ่อว่า อาจารย์โยธินได้ถูกคนร้ายใจโหด บุกยิงถึงในบ้าน ได้ถึงแก่ความตายเสียแล้ว พ่อแม่พี่น้องทุกคนรู้สึกตกใจ และเศร้าสลดเป็นอย่างยิ่ง โยธินแม่ไม่ใช่ลูกพ่อโดยสายโลหิต แต่พ่อก็รักเสมือนลูกในสายโลหิตเดียวกันกับลูกของพ่อ เพราะลูกได้เคารพนับถือ พ่อ-แม่ ด้วยความจริงใจตลอดมา พร้อมทั้งบุตรและภริยาของลูกทุกคนก็ได้ให้ความเคารพนับถือพ่ออย่างดีเสมอมา เมื่อลูกได้จากพ่อ-แม่ ไปโดยกะทันหัน เพราะความโหดเหี้ยมของ ไอ้มนุษย์อุบาทว์ชาติชั่ว ไอ้อาชญากร ลอบยิงจนถึงแก่ความตาย เช่นนี้ ก็เป็นที่รู้สึกเสียตาย พ่อ-แม่เคยเชื่อใจลูกเสมอมาว่าเป็นคนดี ชื่อสัตย์ สุจริต ขยันหมั่นเพียรดีเยี่ยม พยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจนสำเร็จชั้นปริญญา ส่วนในด้านความกล้าหาญ พ่อยังชมเชยว่า เป็นผู้กล้าหาญ รักษากฎระเบียบ ชื่อเสียง ไม่ยอมให้ใครดูหมิ่นเหยียดหยามเป็นอันขาด ถ้าหากเผชิญหน้ากันด้วยความชอบธรรมแล้ว ไม่เคยเสียเปรียบผู้ใด หรือยอมสยบศีรษะให้แก่ศัตรูคนใดเลย แต่ที่ต้องสูญเสียชีวิตครั้งนี้ เนื่องจากศัตรูเป็นคนชั่วฉลาดตาขาวไม่กล้าต่อสู้กันซึ่งหน้า แต่ใช้วิธีลอบกัดเหมือนสุนัข โดยลูกไม่รู้ตัวก่อนเลย พ่อมีอายุมากแล้ว ยังอดโทษะไม่ได้ เพราะลูกเสียชีวิตอย่างไม่เป็นธรรมและไม่มีทางต่อสู้ ฉะนั้นจึงรู้สึก เสียใจเป็นอย่างมาก ซึ่งไม่เคยมีมาก่อนเลยในชีวิตของพ่อ ขณะนี้พ่อกำลังป่วยพอทราบข่าวการมรณะกรรมของลูก ทำให้อาการป่วยกำเริบขึ้นอีก แต่ก็ได้พยายามเขียนคำไว้อาลัย ด้วยความตื่นตันใจ และอาลัยเป็นอย่างยิ่ง ขอตั้งจิตอธิษฐานให้ดวงวิญญาณของลูกโยธิน วาศิรศักดิ์ จงไปสู่สุคติตลอดทุกๆ ภพเทอม

พล.ต. ถนอม นุตคำแหง

แต่ พี่อินที่รักและเคารพ

วันพุธที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๒๔ เวลาประมาณ ๒๐.๐๐ น. กระผมได้รับโทรศัพท์ทางไกลจาก คุณวีระพันธุ์ คุจจานุทัศน์ว่า พี่อินถูกยิงเสียชีวิตแล้วกระผมแทบจะล้มทั้งยืน มือไม่อ่อนปากเปื่อยไปหมด ตัวชา อยู่ครู่ใหญ่ๆ ค่อยเริ่มถามคุณวีระพันธุ์ ต่อไปว่า เมื่อไรและอย่างไร ก็ได้รับคำตอบว่า เมื่อ ๑๔.๔๔ น. นี่มีคนร้ายซึ่งใฝ่มนุษยธรรมที่สุด ปุกเข้ายิงอย่างเผาะชนห่างไม่ถึง ๓ เมตร ด้วยปืนลูกซอง กระสุนเข้าแผ่นอกตัดชั่วหัวใจ ขณะนั้นอยู่บนโถ่บ้านเพื่อรอรับประทานอาหารกับเมียและลูกๆ กระผมเองรีบตัดสินใจเพื่อจะมาให้กำลังใจ และมาเยี่ยมครอบครัว ทั้งพี่ตัวเอง, ตุ๊กตา, ชู, ตึก, และ เต๋ ด้วยตลอดทั้งครอบครัวของพี่อินเองนั้นกระผมคิดว่าเราสนิทสนมกันมาก ทุกครั้งที่กระผมมาเชียงใหม่จะต้องปลีกเวลามาเยี่ยมกันเสมอ คุยกัน และเมื่อพี่อินเองไปกรุงเทพฯ ถ้ามีเวลาจะติดต่อทางโทรศัพท์กับกระผม กินข้าวด้วยกัน คุยกัน ตลอดเวลาพี่อินเป็นทั้งพี่ และเพื่อน ที่คอยให้คำปรึกษาหารือ ช่วยเหลือทุกวิถีทาง พี่อินเป็นร่มโพธิ์ ร่มไทรให้กับครอบครัวเป็นอย่างดีตลอดจนญาติพี่น้อง จะเห็นว่าตลอดเวลาที่เราร่วมงานร่วมกันที่แม่โจ้นั้น พี่อินให้ความช่วยเหลือญาติพี่น้องเป็นอย่างดี ไม่เคยคิดรังเกียจ พวกเพื่อนๆ ของลูก และหลาน, ตลอดจนหลานๆ จะได้ยินพี่อินพูดเสมอว่า เฮ้อ มีอะไรก็เข้ามาสู่กันกิน ทำกินกันเองตามสบายนะ บางครั้งกระผมจะเห็นพี่อินแสดงฝีมือทำอาหารให้พวกลูกๆ หลานๆ และเพื่อนๆ ได้ชิมฝีมือของพี่อินเอง

กระผมเองก็เคยได้ไปเยี่ยมบ้านคุณพ่อคุณแม่ของพี่อินเองที่ท่าอุเทน จ.นครพนม พี่อินมีเพื่อนฝูงมาก ก็จะแนะนำให้รู้จักด้วยทุกคน พี่อินให้เกียรติกระผมมาก ตลอดเวลาที่กระผมรับราชการอยู่กับพี่อินที่แม่โจ้ ตั้งแต่ ๒๕๐๗ ถึง ๒๕๑๔ นั้น พี่อินจริงใจ จริงจังต่อเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ทุกคน เกือบทุกครั้งถ้ามีการร่วมรับประทานอาหารในหมู่แม่โจ้ พี่อินจะเป็นต้นเสียงเพลงแม่โจ้ได้ซาบซึ้งมาก ฟังแล้วขนลุก

พี่อินช่วยเหลือผู้ร่วมงานเป็นอย่างดี มีอะไรก็ตักเตือนอย่างกันเองฉันท์พี่น้อง พี่อินเป็นที่รักของหมู่เพื่อนฝูงเป็นอย่างดี เมื่อมีเหตุการณ์อันไม่คาดฝันเกิดขึ้น กระผมเองก็เศร้าใจ เสียใจอย่างมาก เสมือนญาติคนหนึ่งของกระผมต้องเสียชีวิตไป ผมกลัวกลัวเพราะว่าเรารักกันมาก ต่อแต่นี้ไปกระผมมักคงไม่พบพี่อินนอกจากภาพถ่ายของพี่อิน และพี่ตัว และหลานๆ เท่านั้น ถึงอย่างไรก็ตามกระผมเองก็ยังเคารพรักและนับถืออยู่ตลอดเวลากระผมถือว่าพี่อินยังไม่ตาย พี่อินยังอยู่ อยู่ในดวงใจของกระผมและก็คิดว่าคงจะอยู่ในดวงใจของเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ลูกๆ หลานๆ ตลอดกาล

เมื่อพี่อินของกระผมมีเหตุการณ์อันไม่คาดฝันเกิดขึ้นเช่นนี้ ผมใคร่ขอสิ่งศักดิ์ - สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก จงบันดาลให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของพี่อินซึ่งไม่เคยคิดประสงคร้ายต่อใคร จงบรรลุลูสมปรายภพด้วยดี ถ้าหากชาติหน้ามีจริงอย่างที่คิดกันกระผมก็ขอเกิดร่วมกันกับพี่อินอย่างพี่ อย่างน้อง ด้วยสักคน

จากใจจริง

๒๘: ดร. สุริย นานะวรณ

(มศ. ประมาณ เสริมสาธิตสวัสดิ์)

ผู้ช่วยอธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
วิทยาเขตพระนครเหนือ ดุสิต กทม.

ไว้อาลัย

ความตายเป็นสิ่งที่ทุกคนหนีไม่พ้น แต่ก็ต้องทำให้ผมต้องเศร้าเสียใจในการจากไปของเพื่อนอย่างกระทันหันและนึกไม่ถึง ผมมีความระลึกถึงความคิดของเพื่อนอยู่เสมอ ตลอดระยะเวลาที่ได้รู้จักคุ้นเคยกัน

โยธินเป็นเพื่อนที่ติดอย่างหาได้ยาก เป็นผู้มีควมโอบอ้อมอารี ความมีน้ำใจ ความจริงใจ รักเพื่อน และเป็นผู้มีควมเสียสละเพื่อหมู่คณะ คุณลักษณะเหล่านี้จึงมีความประทับใจผมมีรูลิม การจากไปอย่างไม่มีวันกลับของเพื่อน จึงทำให้ผมมีความอาลัยอย่างสุดซึ้ง

ขออำนาจบุญกุศลที่ได้ทำไว้ จงช่วยบันดาลให้ดวงวิญญาณของเพื่อน
จงสู่สุขคติเถิด

รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ ชลอ รุจิรวัดน์

คณะแพทยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

พี่ทราบข่าวจากไปอย่างกระทันหันด้วยน้ำมือคนร้ายของโยธิน ด้วยความเศร้าสลดใจ เธอไม่น่าจะอายุสั้นอย่างนี้ แต่นั่นแหละ! ทุกคนก็ต้องพบจุดจบอย่างนี้กันทั้งนั้น ไม่ช้าก็เร็ว ชั่วแต่ต่างกรรมต่างวาระเท่านั้นเอง พี่ขอให้วิญญาณของเธอจงสู่สุขคติในสัมปรายภพตราบใดที่พี่ยังอยู่ พี่จะเป็นผู้ดูแลครอบครัวเธอและช่วยแก้ปัญหาให้ตัวและลูก ๆ ไม่ต้องท่วงนจะ

ด้วยความอาลัยยิ่ง

บงอร ปุษบรรณ

๑๒ มิ.ย. ๒๕

สุดอล้ายแถมหามิตรผู้จากไป

โยธิน วตศิริศักดิ์ เพื่อนมหามิตรของข้าพเจ้าเป็นผู้ที่พิสูจน์แล้วว่า เป็นบุคคลที่มีแต่ความจริงใจต่อเพื่อนฝูงทุกคนและทุกรุ่นของสถาบันแม่โจ้ มีความรักชาติรักหมู่คณะของเขาเป็นอมตะ ข้าพเจ้ารู้จักเขาที่แม่โจ้ เรารักใคร่และเคยช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันตลอดมา เป็นความจริงที่ข้าพเจ้าใคร่จะกล่าวว่า ในหมู่เพื่อนฝูงศิษย์แม่โจ้ด้วยกัน ข้าพเจ้าไม่เคยได้ยินคำตำหนิติเตียนเกี่ยวกับตัวโยธินเลย โยธินไปได้ในทุกหนทุกแห่ง โดยการปรับตนเองให้เข้ากับกาลเทศะได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในเรื่องมนุษยสัมพันธ์ ถ้าเขาเป็นทหาร เขาจะเป็นทหารประเภทขุนพลเป็นแน่แท้

การจากไปของโยธินในเวลาและในเหตุการณ์ที่ไม่สมควรครั้งนี้ ทำให้ความเศร้าสลดใจให้เกิดขึ้นแก่ผู้ที่รู้จักมักคุ้นทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวข้าพเจ้าเอง ทุกครั้งที่มีโอกาสมาเยี่ยมเยียนเชียงใหม่ ก้าวแรกที่มาถึงจะนึกถึงโยธินเป็นคนแรกและเพื่อนฝูงอื่น ๆ ต่อไปนี้ความรู้สึกนั้นจะยังคงอยู่ตลอดไป แต่ข้าพเจ้าจะต้องบอกตัวเองว่า "โยธิน อ้าวมาเยี่ยมลื้อแล้วนะ ถึงแม้อ้าวจะไม่ได้พบตัวจริงของลื้อ อ้าวพลลื้อเสมอในความทรงจำที่ประทับใจอยู่ตลอดไป"

"เพื่อนรัก เพื่อนเกิดมาแล้ว เพื่อนได้ทำทุกสิ่งทุกอย่างอย่างสมกับที่ได้เกิดมาแล้ว ขอเพื่อนจงปิดตาให้สนิท ถ้าชาติหน้ามีจริงขอให้เราได้เป็นเพื่อนมหามิตรเช่นในชาตินี้เถิด"

ผวนผิน ข้าเพ็ง

บ้านเลขที่ ๖/๑๒ ซอยยาอคม ลาดพร้าว ๒๕

ถนนลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

โทร. ๕๑๑๔๒๗๔

ไว้อาลัยแด่อาจารย์โยธิน วตีสิริศักดิ์

อาจารย์โยธิน วตีสิริศักดิ์ เป็นนักเรียนแม่โจ้รุ่นที่ ๑๖ ถึงแม้ว่าจะเรียนหลังผมมา ๑ ปี ก็ตาม แต่ผมไม่เคยคิดว่าเป็นรุ่นพี่ และรุ่นน้อง เราคบกันด้วยความรักความใจถึงซึ่งกันและกันไม่ว่าต่อหน้าหรือลับหลัง อาจารย์โยธิน วตีสิริศักดิ์ เขารักแม่โจ้ด้วยใจจริง ซึ่งจะเห็นได้ถ้าถ้ามีการทัศนศึกษานอกสถานที่ แล้วถ้านำนักศึกษาไป จะต้องมิเขาติดตามไปด้วยอยู่เสมอ เพราะอะไร เพราะว่ามิมีเพื่อนฝูงมากพอจะขอข้าวกินได้ ถ้าไม่มีเขาไปก็มิแน่ว่าจะต้องซื้อข้าวกินเอง นี่แหละเป็นคำปรารภจากเพื่อน ๆ ที่ได้ยินมา เป็นคนมีหัวอกอันกว้างขวาง ซึ่งตอนนั้นก็ยังมิได้รู้เรียนต่อเทคโนโลยี แต่เขาก็มีความหมายมากสำหรับแม่โจ้ของเรา ผมเองสนับสนุนให้เขาเรียนต่อให้ได้ และบั้นปลายชีวิตเขาก็ได้รับพระราชมานพปริญาสมความมุ่งหมาย มิใช่จะมีความดีใจเฉพาะตัวของเขาเอง เพื่อน ๆ ทุกคนก็มีความยินดี และพอใจเป็นอย่างมาก

การจากไปของอาจารย์โยธิน วตีสิริศักดิ์ เพื่อนรัก เป็นการจากไปชนิดไปแล้วไม่มีกลับ เพื่อน ๆ ทุกคนเสียใจเป็นอย่างมาก แต่ถึงสุดท้าย คนเราเกิดมาแล้วก็ต้องตายทุกคน จะช้าหรือเร็วเท่านั้น เพื่อนจากไปขอให้จงไปด้วยดวงจิตอันชอบดีแล้ว กรรมใดที่ใครก่อไว้ก็อย่าได้พยาบาลกับมันอีกเลย เมื่อเกิดในภพหน้าจะได้ไม่มีกรรมเวรกันอีก ขอดวงวิญญาณของเพื่อนจงประสพสุขในภพหน้าก็แล้วกัน

พิชัย หงส์หิรัญ

๒๑๐ ตลาดแม่โจ้

เชียงใหม่

แม่โจ้รุ่นที่ ๑๕

ไว้อาลัย

ในการจากไปของเพื่อนทำให้เราเศร้าเสียใจ โยธินเป็นเพื่อนที่ติดอย่างหาได้ยาก เป็นผู้มีความเสียสละเพื่อเพื่อนฝูง และได้สร้างสรรค์ให้สถาบันเจริญ การจากไปอย่างไม่มีวันกลับของเพื่อน ขอให้ดวงวิญญาณของเพื่อนจงสู่สุขคติเถิด.

นายดาบตำรวจ ชาญ มงคลเกิด

หัวหน้าเสมียนทะเบียนยานพาหนะจังหวัดเชียงใหม่

โยธิน เพื่อนรัก

โยธิน เป็นนักเรียนแม่โจ้รุ่น ๑๖ หลังผู้เขียนหนึ่งรุ่น แต่เราก็มีความสนิทสนมกันฉันท์เพื่อนสนิทมีสารทุกข์สุกดิบก็ได้รับทราบและไปมาหาสู่กันอยู่เสมอๆ

ความประทับใจอย่างยิ่งที่ผู้เขียนมีต่อโยธิน คือเราเคยได้ร่วมกันในการต่อสู้เพื่อความถูกต้องให้แก่สถาบันแม่โจ้ของเรา เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๔๙๔ เหตุการณ์ในครั้งนั้นกล่าวได้ว่าแม่โจ้ รุ่น ๑๕ และ ๑๖ เป็นผู้ได้สร้างสรรคและก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในด้านดีให้เกิดขึ้นกับสถาบันแม่โจ้ อันเป็นที่รักยิ่งของพวกเรา นอกเหนือไปกว่านั้นในด้านส่วนตัวของผู้เขียนทำให้ได้มีเพื่อนที่ได้พิสูจน์ตัวเองแล้วว่าเป็นผู้ที่มีความเข้มแข็ง จริงจังและเสียสละ เพื่อนผู้นั้นคือ "โยธิน วตติศิริศักดิ์"

โยธิน เป็นผู้มีโชคที่ได้มีโอกาสรับใช้สถาบันแม่โจ้ตั้งแต่จบการศึกษาและเริ่มต้นชีวิตการงานและจบจนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต กล่าวได้ว่าโยธินเกิดแล้วที่แม่โจ้ และโยธินตายแล้วที่แม่โจ้ ความดีของโยธินที่ได้ปฏิบัติมาจะยังคงเป็นที่ระลึกและกล่าวขวัญถึงไปอีกนานเท่านาน

"โยธิน เพื่อนรัก พวกเราทุกคนทราบดีถึงกฎแห่งความเกิด แก่ เจ็บ ตาย แต่การจากไปของเพื่อนในเหตุการณ์และวาระอันไม่สมควร ก้อนที่จิตใจหายและเศร้าสลดใจไม่ได้ เพราะทำให้ขาดเพื่อนที่ดี ลูกศิษย์ขาดอาจารย์ที่เข้มแข็ง ครอบครัวขาดสามีและพ่อ แต่อย่างไรก็ตามทุกคนต้องยอมรับสภาพนั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งที่จะคงอยู่ต่อไปคือการมีน้ำใจและการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในฐานะที่พวกเราเกิดมาเป็นลูกแม่โจ้ด้วยกันเท่านั้น ขอรวิญญาณเพื่อนจงโปรดรับทราบด้วยว่า แม่โจ้รุ่น ๑๕ ทุกคน และรุ่นอื่นๆ อันมีทั้งรุ่นพี่ รุ่นเพื่อน รุ่นน้อง รุ่นศิษย์ ที่รู้จักและคุ้นเคยกับเพื่อน เมื่อเขาเหล่านั้นระลึกถึงสถาบันแม่โจ้ขึ้นมา ยามใด เขาจะเจียดเวลาในช่วงความคิดนั้น ระลึกถึงเพื่อนด้วย กลับให้สบาย เกิดเพื่อน เพื่อนเหนี่ยวยามากแล้ว เลือดเนื้อเชื้อไขของเพื่อนที่ได้รับการอบรมสั่งสอนมาจากเพื่อนแล้วอย่างดี จะสืบสกุล "วตติศิริศักดิ์" ให้มีเกียรติ และเป็นบุคคลที่สังคมพึงปรารถนาอย่างแน่นอน"

วสันต์ สรรประดิษฐ์

ผู้จัดการฝ่ายโฆษณา

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

๕๐ ถนนปิ่นเกล้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง

จังหวัดสมุทรปราการ

อาลัย....

ขอคารวะด้วยใจอาลัยหา
ด้วยชีวาเคยใกล้ชิดสนิทสนม
ยามอยู่ใกล้ให้ความรักความชื่นชม
ยามทุกข์ตรมเคยปลอบให้กำลังใจ

เมื่ออยู่ไกลไม่เคยลืมในความหลัง

ความผูกพันด้วยจิตและคิดถึง

วันเวลาผ่านไปให้คำนึง

ระลึกถึงแต่พระคุณและความดี

ไม่เคยคิดเลยว่าจะมาจาก

มาด่วนพรากจากไปให้ครวญหา

แม้สูญสิ้นชีพไปเพียงกายา

ใจคิดว่ายังอยู่ใกล้ในตัวเรา..

๗ มิถุนายน ๒๕๒๔

ช่วงเวลาที่ได้มาอยู่ใกล้ชิดกับอาจารย์ เปรียบท่านเป็นทุกสิ่งทุกอย่างในตัวเรา... เปรียบเหมือนพ่อ... เหมือนพี่... เหมือนเพื่อน.... ยากที่จะหาใครเปรียบเหมือนท่านได้ เคยได้รับใช้, ได้ใกล้ชิด, ได้เที่ยวสนุกเฮฮาของท่าน แม้วันเวลาจะไม่นานนัก แต่ความรู้สึกนั้นลึกซึ้งและยาวนานมากกว่า คนที่ไม่รู้จักจิตใจท่านดีพอ ท่านนั้นที่คิดและเข้าใจท่านไปในทางผิดความเป็นจริง แท้จริงนั้นอาจารย์เป็นคนดีมีจิตใจกว้างขวาง โอบอ้อมอารีย์ มีเมตตา เป็นคนที่รักความจริงและความยุติธรรมมากคนหนึ่ง ไม่เคยคิดถึงความยากลำบากต่อการที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ตัวท่านนั้นเปี่ยมไปด้วยความดีในความรู้สึก

ไม่เคยคิดว่าท่านจะมาด่วนพรากจากไปโดยไม่มีวันกลับในเวลาอันที่ยังไม่สมควร ทั้งเอาไว้แต่ความรักความคิดถึงต่อผู้ที่ยังอยู่เท่านั้นที่ยังไม่สูญสิ้นไปไหน

การจากไปของท่านครั้งนี้... เป็นความโศกเศร้าเกินไปจาก "สัตว์ป่า" ที่หยาบยื่นให้ท่าน... รวดเร็วจนคิดว่ามันไม่ใช่ความจริง...

แน่นอนที่สุดความเสียใจในครั้งนี้มันมากกว่าที่จะพรรณาได้..... ใครก่อกรรมอันใดกับท่านมันสมควรที่จะได้รับการลงทัณฑ์ จากฟ้าดินมากมายกว่าท่านเป็นร้อยพันเท่า

ขอให้ดวงวิญญาณของอาจารย์จงไปพบความสุขชั่วนิรันดร์...

การระวดวงวิญญาณของอาจารย์

ด้วยใจจริง

เคารพ.....รัก

ห่วงหา

อาวรณ์

เสียตายและเสียใจ

กฤติยา จันทิหล้า

"แม่ใจ ๔๓"

๑๒๔/๖๒ ซอยเรวดี ๒๐๑ ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

๗ มิถุนายน ๒๕๒๔

กราบเรียน ภรรยาและครอบครัวพี่โยธิน วดีศิริศักดิ์

เมื่อวันแม่โจ้คืนถิ่น ๖ มิถุนายน ๒๕๒๓ ผมในฐานะผู้ช่วยเหลืองานการคณะกรรมการจัดงานมีพี่โยธิน ร่วมเป็นกรรมการอยู่ด้วยเราได้ประสานงานทั้ง กรุงเทพฯ และเชียงใหม่ ช่วงนี้ที่ผมเองก็มีโรคประจำตัวไม่สู้แข็งแรงแต่ด้วยศรัทธาที่มีต่อแม่โจ้ ทำให้ผมมาร่วมงานอย่างแข็งขัน พี่โยธิน รับหน้าที่หลายอย่าง รวมทั้งการจัดทำแก้วที่ระลึกร่วมกับอาจารย์ประมาณ เสริมสาธิตสวัสดิ์ จดมุ่ง - หมายเราอยู่ที่หารายได้เป็นเงินทุนปรับปรุงสมาคมศิษย์เก่าแม่โจ้ (ทราบว่าขณะนี้ก็ได้เริ่มแล้ว) ส่วนทุนจัดตั้งมูลนิธิ แม่โจ้ ยังไม่เสร็จสิ้นวันที่ผมเข้าเชียงใหม่เพื่อปฏิบัติที่กลุ่มพี่โยธิน มีหน้าที่และไปปรับผมมาจากกรุงเทพฯ ด้วยน้ำใจที่ผมยังซาบซึ้งอยู่จนทุกวันนี้ และช่วงเช้าวันลงรถทัวร์ผมได้มาอาบน้ำและรับประทานอาหารเช้าที่บ้านพักพี่โยธิน ผมยังคิดถึงบุญคุณที่พี่โยธินต้อนรับผมทั้งในฐานะคณะกรรมการจาก กรุงเทพฯ และรุ่นน้อง ที่เคยได้ร่วมสถาบันฯ ชนิดที่เห็น ๆ กันอยู่ ผมเรียน พี่โยธินก็ทำงานหลายอย่าง พี่โยธินแสดงออกถึงความรักแม่โจ้อย่างยิ่ง ผมเป็นนักฟุตบอล พี่โยธินมักไปเป็นคนขับรถยนต์ไปส่งแข่งขัน ไปเป็นหัวหน้าเชียร์และคอยบริการนักกีฬาแม่โจ้ ระหว่างปี ๒๕๔๗ - ๒๕๐๐ หลังจากนั้นก็ได้ทราบว่าพี่โยธินยังคงทำงานอยู่ในแม่โจ้ จนวาระสุดท้ายเมื่อได้ทราบข่าวจาก "ทอมแม่โจ้" ว่า พี่โยธินถึงแก่กรรมโดยถูกลอบยิงที่บ้านพักในสถาบันฯ แม่โจ้ ผมตั้งใจจะมาราบศพ แต่ก็ทำไม่ได้เพราะตัวเองเดินทางไม่ได้เพราะป่วยด้วยโรคไต ต้องเข้าออกโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าวันเว้นวันแทบจะเอาชีวิตรอดยากเช่นกัน

พี่โยธิน เป็นที่รักของชาวแม่โจ้ที่รู้จัก พี่โยธิน มีเลือดแม่โจ้ท่วมท้น เมื่อมีชีวิตอยู่ตั้งแต่ก้าวเข้าสู่้อมอกแม่โจ้จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาหลายชั้นตอนแล้วก็ทำงานในแม่โจ้และก็ถึงแก่กรรมที่แม่โจ้ ขอให้ชีวิตพี่โยธินที่ทุ่มเทให้แม่โจ้ได้ส่งวิญญาณให้ไปสู่ที่สุคติเถิด ขอครอบครัวพี่โยธิน ที่อยู่เบื้องหลังได้ประสบความสำเร็จในชีวิตการศึกษาเล่าเรียนในเบื้องหน้าด้วย

รักและอาลัยยิ่ง

บุญลือ วังสุระตะ

แม่โจ้รุ่น ๒๐

อาลัย·รัก

ถึงพี่

๒๔ ปีแล้ว ที่เราอยู่ด้วยกันมา พี่นไม่เคยทำให้ผิดหวัง พี่น
เป็นทั้งคนรักที่ดี เป็นทั้งเพื่อนคู่คิดประเสริฐ พี่นได้นำครอบครัวของเราฝ่า
มรสุมชีวิตมาตลอด ๒๔ ปี เดี๋ยวนี้ครอบครัวของเราคงมีแต่ แม่ กับ ลูกเท่านั้น
นั่น พี่นจะขอให้พี่นไปสู่สุคติเถิด.

ราศรี วดีศิริศักดิ์

ก๊อ - ๒๕๖๖

พ่อตื่นนอน ๐๖.๐๐ น. พ่อพ่อทำธุระส่วนตัวเสร็จก็เห็นพ่อนั่งอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน อีกสักครู่ โล้ท์ ที่ตู้ชนะเลิศในการแข่งขันกรีฑา ล้มลงทำให้แก้วที่วางอยู่ข้างหน้าโล้ท์ ๒ ใบล้มลงแตกใบหนึ่ง ลูกก็ยังไม่วังสักรณใจว่าจะมีเหตุการณ์ร้ายแรงอย่างนี้เกิดขึ้นกับพ่อ และพ่อก็ยังพูดว่ามั่นคงลงมาเอง

จากนั้นพ่อก็ทานขนมปัง กาแฟ ตามปกติของพ่อ เสร็จแล้วพ่อก็แต่งตัวไปทำงาน พ่อกลับจากงานมาประมาณ ๑๐.๐๐ นาฬิกา พ่อก็เซ็นใบมอบฉันทะให้ลูกเพื่อเบิกเงินที่ธนาคาร ๒ ใบ พ่อยังบอกว่าเมื่อผิดจะไม่ต้องกลับมามีบ้านอีก หลังจากนั้นพ่อก็อยู่เฝ้าบ้าน เพื่อรอลูก จนกระทั่งเวลาประมาณ ๑๔.๓๐ น. เห็นพ่อกำลังรอทานข้าวอยู่ อีกสักครู่ก็มีรถมอเตอร์ไซด์ตามเข้ามา มีผู้ชายหนุ่ม ๒ คน มาขอซื้อดอกไม้ แม่บอกลูกให้ไปตัดขาย ผู้ร้ายคนหนึ่งก็ตามลูกเข้าไปได้นิดหนึ่ง ลูกก็ได้ยินเสียงปืน ก็เห็นพ่อล้มลง จากนั้นลูกก็ร้องขึ้นเพื่อให้คนมาช่วย จนหมดสติไป

รักพ่อ
ตุ๊ก, ชู๋

ถึงคุณพ่อที่รัก

เขียนที่บ้านของเรา

๖ มิถุนายน ๒๕๒๔

พ่อครับ.....

ดึกคิดไม่ถึงเลยว่าวันนั้น (๒๔ พ.ค. ๒๕) จะเป็นวันสุดท้ายที่ดึกและพ่อได้พบด้วยกัน ตามประสาพ่อ-ลูก ดึกเพิ่งกลับมาจากเชียงราย พ่อกำลังจะเข้ากรุงเทพฯ กับพี่ตุ๋ ดึกยังแซวพ่ออยู่เลย ดึกบอกให้พี่ตุ๋ว่า "พ่อไปถึงกรุงเทพฯ ให้พาพ่อไปหาซื้อหมวกให้พ่อใส่" พ่อฟังจะบวชมาใหม่ๆ ผมพ่อฟังจะเริ่มขื่นนิดๆ พ่อก็ยิ้มเพราะดึกก็ชอบแซวพ่อเป็นกิจวัตรอยู่แล้ว บางครั้งพ่อก็แซวตอบเล่น เอาดึกอายไปตั้งหลายครั้ง

วันที่ ๔ มิถุนายน อาเชษฐตระวันไปปลุกดึกตอนตี ๔ กว่าๆ อาเค้าเค้าบอกดึกว่า "พ่อไม่สบายจนถึงดึก และให้คนเอารถมารับกลับเชียงใหม่ตอนนี่เลย" ตอนแรกดึกแปลกใจมากเพราะพ่อเป็นคนแข็งแรงตอนที่นั่งรถกลับมาดึกคิดอยู่ตลอดเวลาว่า พ่อเป็นอะไร พ่อดึกรู้ว่าพ่อถูกยิงในใจดึกเต็มไปด้วยความแค้นน้ำแป้ว, น้ำรา และคนอื่นๆ เค้าเข้ามาปลอบดึก บอกดึกว่า "ร้องเถอะร้องให้พ่อแล้วค่อยไปหาหมอยาไปร้องให้ให้แม่เห็น เพราะเดี๋ยวแม่ก็จะพลอยร้องไห้ไปกับดึกด้วย ดึกพยายามหักใจตั้งหลายครั้ง แต่ดึกก็ทำไม่ได้ พ่อครับดึกรักพ่อครับ

ตอนรดน้ำศพพ่อก็มีคนมารดน้ำศพพ่อตั้งหลายคน มีแต่คนพูดว่า "ไม่น่าจะเกิดเรื่องแบบนี้กับพ่อเลย เพราะพ่อก็มีแต่คนเคารพนับถือมีแต่คนรักพ่อ พ่อเป็นคนกว้างขวาง"

พ่อครับ... ดึกจะตั้งใจเรียน และดึกจะเรียนตามแผนที่พ่อได้เคยวาดเอาไว้ ดึกจะเดินตามรอยพ่อ

ท้ายนี้ดึกขอให้ดวงวิญญาณของพ่อจงไปสู่สุคติ เกิดชาติหน้าก็ขอให้เราได้เกิดมาเป็นพ่อลูกกันอีก เรื่องทางนี้พ่อไม่ต้องห่วง ดึกและพี่ตุ๋, พี่ตุ๋และเต้จะคอยดูแลแม่เอง คนที่ทำกับพ่อเอาไว้ มันจะต้องได้รับผลกระทบในไม่ช้านี้แล้ว

รักพ่อมากที่สุดครับ

ลูก ดึก ครับ

ถึงพ่อ

วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๒๔ เวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. ลูกกำลังทำการบ้าน ตกใจเมื่อได้ยินเสียงปิ่นร้องออกมาดู เห็นพ่อถูกยิงล้มลง.....ทำไมเขาต้องยิงพ่อด้วยละครับ พ่อเป็นคนดี เป็นที่รักของเพื่อน ไม่เคยมีเรื่องราวกับใคร

พ่อครับ แม่ร้องไห้จนเป็นลม พี่ต๊ากก็เหมือนกัน พวกเราทุกคนเสียใจ ว่าเหว่ เมื่อขาดพ่อ เดี๋ยวพ่อ คิดถึงพ่อ อยากให้พวกเราลืม พ่อ แม่ ลูกเหมือนเดิม

รักพ่อ.....แต่

สุดอาลัยในชีวิต

เย็นวันนั้น ที่ ๓ มิถุนายน

สุดอาลัยในชีวิต

เย็นวันนั้นที่ ๓ มิ.ย. ๒๔ (เวลาประมาณ ๑๖.๕๐ น.) ฉันได้แต่ภาวนาไปตลอดทางขอให้แต่เพียงบาดเจ็บเท่านั้น ที่โรงพยาบาลแม็คคอร์มิค "เรามาทกลงกันดีกว่าว่าเราจะเอาอย่างไรดี" อาจารย์ประสงค์ พิเชษฐพันธ์ผู้นำฟิสิกส์โรงพยาบาลสุทโธ, ใจฉันเหมือนหลุดลอย...ไม่จริง...ไม่ใช่...เป็นไปไม่ได้...ฉันเปิดประตูห้องฉุกเฉิน...ฟิสิกส์นอนหลับตา...ใบหน้า...ออกเสียงเปราะ...เกือบไปด้วยเลือด

....ใครทำฟิสิกส์ถึงเพียงนี้ เป็นไปได้อย่างไรกัน....ฉันไม่มีความอดทนไม่มีความอดทนต่อผู้ที่ติดตามไปด้วย ความเป็นห่วงมากมาย....โถฟิสิกส์ฉันกราบที่เท้า...ไม่มีฟิสิกส์อีกแล้ว...ทำไมต้องทำถึงขนาดนี้...ตลอดทางกลับแม่โจ้ ฉันสับสนวุ่นวาย...และมีคำถามว่าทำไม...ทำไมถึงตัดสินใจถึงขั้นนี้...ฟิสิกส์...หลาน ๆ ภาควิชา ๆ อีกสักคน...ซึ่งกำลังอยู่ในระหว่างเรียน...จะอยู่อย่างไรเมื่อสภาพบ้านขาดพ่อแม่อย่างไม่มีวันกลับและด้วยเหตุการณ์ที่คาดไม่ถึงอย่างนี้...

ฟิสิกส์ เป็นพี่ที่ฉันเคารพรักและเกรงกลัว อีกทั้งมีความรู้ลึกอยู่ตลอดเวลาเกือบ ๓๐ ปีว่าฟิสิกส์คือพี่ชายจริงๆ ของฉัน ฟิสิกส์รักพี่ๆ น้องๆ ของฟิสิกส์ทุกคน โดยเฉพาะญาติผู้ใหญ่ของฟิสิกส์ด้วยแล้วฟิสิกส์จะให้การต้อนรับด้วยความเคารพ....

ปฏิบัติทุกอย่างโดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย จนพูดกันติดปากในหมู่ญาติ
ว่า"พี่โยธิน เป็นคนดี ใจกว้าง" และโดยเฉพาะกับฉัน พี่ธิน...ห่วงใย....ช่วย
เหลือ เจื้อจุนครอบครัวฉันมาตลอด

ก่อนหน้านี้ห้าปีเศษ ฉันย้ายมารับราชการอยู่ที่สถานีทดลองพืชไร่ แม่
โจ้ ตอนนั้นไม่มีบ้านพัก...พี่ธินให้ครอบครัวฉันจำวนถึงห้าคนมาอยู่รวมกันก่อน
เราอยู่อย่างมีความสุขเป็นครอบครัวใหญ่ เย็นๆ เราทานข้าวพร้อมกันหมด ลูกฉัน
คนเล็กไม่ค่อยยอมทานข้าวแต่ลุงธินก็มีวิธีช่วยให้หลานทานข้าวได้สำเร็จ และทาน
ได้มีอละมากๆ นับแต่นี้จะมีแต่ความรำลึกถึง... วัน... คืน... เก่าๆ ความสุข
ความทุกข์...ที่เราเคยอยู่...เคยกิน...เล่น...อย่างไม่มีวันลืมเลือน

ขอให้ดวงวิญญาณของพี่ธิน...สู่ที่สุขคติเถิด อย่าห่วงใย...พี่ตัวและ
หลานๆ และถ้ามีจริง...ไม่ว่าชาติไหนๆ ขอให้เราเกิดเป็นพี่...เป็นน้อง.....
กันอีก

แป้ว...หวัน...ปู...และบ๊วย

๕ มิ.ย. ๒๔

พี่ธินเป็นร่มโพธิ์ของน้องๆ

เมื่อน้องๆ เดือดร้อน มีทุกข์ พี่ธินจะช่วยน้องๆ เสมอ พี่ธินจากไป
แล้ว..... จากไปอย่างไม่มีวันกลับ แต่ความดีของพี่ธินยังอยู่.....และอยู่ใน
หัวใจของน้องๆ ตลอดไป.

เจียม - ฐา - เจม - จุน

๖ มิถุนายน ๒๔

สุดอาลัย.....

โยธิน เป็นน้องเขยของข้าพเจ้าคนที่ ๑ ข้าพเจ้ามีน้องสาว ๓ คน ในจำนวนทั้ง ๓ นี้เป็นสะใภ้แม่ใจทั้งหมด (สถาบันเทคโนโลยี) น้องเขยคนนี้เป็นคน เจียบขีริม มีความผูกพันกันมาโดยได้ร่วมงานในบริษัทเดียวกัน เป็นคนมีความ มานะ ความพยายาม และความอดทน ตลอดมาจนประสบความสำเร็จในเร็วๆ นี้ ซึ่งมาค่นจากไปอย่างไม่มีวันกลับถึงความอาลัยให้แก่ พี่ๆ น้องๆ เป็นที่สุด ทุกสิ่ง ทุกอย่างในโลกนี้ล้วนแต่อนิจจัง ขอดวงวิญญาณของน้องจงไปสู่สรวงสวรรค์ สัม- ปรายภพ ด้วยเทอญ

สุดอาลัยและเสียใจเป็นที่สุด

จากพี่...ปริษา-ยุพียง วิจิตรศิลป์

อาลัยพี่ที่แสนดี

น้องตกใจมากที่ทราบว่าพี่ถูกยิง น้องไม่ยอมเชื่อเลย เพราะพี่เป็น คนเฉยไม่ยินดียินร้ายกับใคร แต่เมื่อเห็นกับตาแล้ว ยังเสียใจที่ไม่อยู่ในที่เกิด เหตุ ถ้าอยู่"ไอ้ผู้ร้ายใจดำอำมหิตตัวนั้น" มันจะต้องตายกันไปข้างหนึ่ง

น้องมีแต่คำว่าเสียใจอย่างที่สุด ที่ไม่สามารถช่วยพี่ผู้มีพระคุณ ซึ่ง รongจากพ่อ - แม่ พี่ผู้คอยให้การสนับสนุนให้กำลังใจน้องมาโดยตลอด คอยช่วย เหลือน้องตลอดเวลาที่เราอยู่ไกลบ้านห่างพ่อ-แม่ น้องยังมีความหวังว่าอีก ๒ ปี ข้างหน้า พี่จะต้องเป็นผู้ที่แสดงความดีใจกับความสำ เร็จที่พี่ต้องการให้น้องได้รับ แต่แล้วพี่ก็จากน้องๆ และหลานๆ ไปโดยไม่มีคำลาเลย

ถึงอย่างไรน้องก็ขอตั้งสัตย์ไว้ว่า จะขอสืบตามหาคนร้ายที่ทำกับพี่ผู้ ไม่ทราบความผิดของตัวเองเลย

อาลัยพี่ของน้องและลุงของหลานๆ

เป้า-ทรงศรี หลานเทพ, คาร์ฟ

อาลัยพี่โย (อิน) โพธิ์แก้วของน้องๆ

ย้อนหลังไปในอดีต เมื่อ ๔๐ ปีเศษ พี่โย (อิน) ผู้ซึ่งมีสายเลือดธารเดียวกันทั้งทางคุณพ่อ-คุณแม่ กับผมอย่างแยกกันไม่ออก เราเคย

-คุณนมแม่ปุย ร่วมเต้าเดียวกัน

-โตขึ้นมาหนอยพอเรียนหนังสือได้ ท่องสูตรคูณ สะกดการันต์ ผันอักษร ผิดๆ ถูกๆ โดนไม่เรียกร่วมกัน น้ำตาร่วงแต่ห้ามสะอื้น ทรมาณเหลือทน ท่องไป สะกดอักษรไป เช็ดน้ำตาไป อาศัยแต่ว่าพี่โย (อิน) เป็นคนอดทนและอดกลั้นเก่ง จึงไม่ค่อยจะได้เห็นน้ำตาเท่าใดนัก ส่วนผมซิ สะอื้นไต่ที่ทุกที คุณครูที่ลงไม้เรียว หาใช้ใครที่โหนไม้ คุณพ่อศักดิ์ หรือคุณน้าศักดิ์ของพี่โย (อิน) นั้นเอง

-โตขึ้นมาอีกนิด เราเดินเรียนด้วยกันจากบ้านถึง"โรงเรียนอุเทนวิทยาคาร" ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดเดียวในตำบลท่าอุเทนจังหวัดนครพนม ที่เราเรียนร่วมกันศึกษา

-ขึ้นชั้นมัธยม การเดินเรียนของเรายังเป็นปกติเช่นเคย แต่รู้สึกว่าจะต้องทรมาณร่างกายขึ้นอีกหลายเท่าตัว ทั้งนี้เนื่องจากว่าต้องพลัดบ้านเกิดเมืองนอน เข้ามาศึกษาต่อที่โรงเรียนประจำจังหวัด "ปิยะมหาราชาลัย"

-ทำไมจึงเรียกว่าทรมาณ ท่านลองนึกภาพดูซิว่า สมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เสื้อผ้า อาหาร รองเท้า ขาดแคลนกันทั้งนั้น กางเกงปะตูรูปใบโพธิ์ รองเท้ายางรถยนต์ อาหารกลางวันไม่ต้องคำนึงถึง เราต้องเดินเรียนจากหมู่บ้านหนองแสง ถึงโรงเรียนประจำจังหวัดระยะทางไปและกลับร่วม ๘ กม. ทรมาณที่สุด เมื่อตอนรองเท้ายางรถยนต์ขาด โหนจะหอบหนังสือ มืออีกข้างต้องหิ้วรองเท้ายางรถยนต์ซึ่งหนักเอากการ หิวก็หิว

-เราเริ่มแยกกันเมื่อตอนจบมัธยมแล้ว พี่โย (อิน) เข้าสู่สถาบันใหม่ตามความใฝ่ฝัน ซึ่งเราเรียกว่า "แม่โจ้"

"แม่โจ้" เป็นแหล่งและสถาบันสุดท้ายของพี่โย (อิน) สามสิบปี ที่แม่โจ้ พี่โย (อิน) ไม่เคยจากไปไหน เขาอยู่จนวาระสุดท้าย

ญาติ พี่ น้อง ลูก หลาน ได้อาลัยพี่โย (อิน) ร่วมโพธิ์แก้ว ฟังฟัง และพักอาศัยทางใจ ชี้อาชีพเดินทางแห่งชีวิตสู่ความเจริญก้าวหน้าของเขาเหล่านั้น

-พี่โย (อิน) เมื่อเมษายน ๒๕๒๑ เราเคยกลับบ้านที่ท่าอุเทนด้วยกัน ไม่รู้มีอะไรโผล่โงกถึงพระธาตุท่าอุเทน แล้วเราก็ได้พากันไปกราบ ระลึกถึงพระคุณพระอาจารย์ศรีหัตต์ องค์ผู้สร้างพระธาตุ และขอबारมีปกป้องคุ้มครองคู่กันกลับบ้านครั้งต่อไป ไม่มีพี่โย (อิน) อีกแล้ว

อดีตที่ผ่านมา พี่โย (อิน) เคยเป็นที่รักใคร่ของญาติ พี่ น้อง เพื่อนฝูง ไม่น่าที่พญามัจจุราชจะริบมาพรากคนดีๆ ไปเสียจากพวกเรา

พี่โย(อิน) เคยพูดเสมอว่า "ไม่อยากจากแม่โจ้" แล้วเขาก็ไม่
จากจริงๆ

พี่ น้อง เพื่อนฝูง เคยชวนพี่โย(อิน) เปลี่ยนงานแต่พี่เขา เคยพูด
กับผมว่า "จะปักหลักชีวิตที่นี่ และขออยู่ที่นี้"

ผมถามว่า มีเหตุผลอะไร

พี่โย(อิน) บอกว่า "เป็นห่วงพ่อ" "พ่อที่สอง" ท่านอาจารย์ภาด
บุญศรีวังซ้าย คือท่านอธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีเกษตรกรรม แม่โจ้เอง เขา
เล่าว่า ท่านเป็นผู้ให้ทางชีวิตและอุปการะมาตลอดระยะเวลาอันยาวนานที่อยู่กับ
ท่าน

คนมีความกตัญญู กตเวที ไม่น่าที่จะด่วนจากไปเลย แต่พี่โย(อิน) ก็
ได้จากพวกเราไปเสีย

ผู้กระทำแต่ความดี ความดีนั้นย่อมติดตามไปเสมอ แม้ว่าจะไปอยู่
ณ ภูผาใด

กรรมใดใครก่อ กรรมนั้นย่อมสนองผู้กระทำเอง

ขอดวงวิญญาณของพี่จงสถิตย์อยู่ในสุขคติภพ ขาดิหน้ามีจริงขอให้
เราได้ร่วมพี่ร่วมน้องกันอีก.

อาลัยพี่

โกสินทร์ สุวรรณมาโจ

แสนเสียดายและอาลัยยิ่ง

โยอิน เป็นน้องเขยคนที่ ๑ ของพี่ในเมื่อมาสู่ขอลิ้นไป พี่รู้สึกเสียใจ
และอาลัยในความดีของโยอินที่มีต่อพี่ ๆ ขอให้ดวงวิญญาณของโยอินจงไปสู่สุขคติ
เทอญ

ถนอม-ปราณี โมราสุข

แต่...อาจารย์โยธิน...ชาวแม่โจ้...

๑๘.๕๐ น. วันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๒๔

คนอัปรีภัยสองคนทำหม่นหมอง

ใช้ปืนยิง อ.โยธินด้วยลำพอง

ในทำนองเกลียดชังฝังกมล

ช่างอดสูแก่ใจชาวแม่โจ้

นักเลงโตเหยียบถิ่นสำเร็จผล

อยากฆ่าใครก็ได้ตั้งใจตน

เหมือนกับคนแม่โจ้ไร้น้ำยา

สี่สิบเจ็ดปีมีคำว่าแม่โจ้

ร่วมไชโยโห่ร้องก้องเวหา

จนได้รับชัยชนะตลอดมา

มาเสียท่าคนถ่อยน่าน้อยใจ

ชาวแม่โจ้ทั้งปวงจงตระหนก

ปลูกความรักสามัคคีคนเลื่อมใส

ลุกขึ้นเถิดปราบศัตรูคนจัญไร

ให้บรรลัยพินาศสิ้นคนยินดี

ศัตรูของ อ.โยธินป็นแม่โจ้

อย่าโยโสโอหังทำบัดสี

ชาวแม่โจ้ทั้งมวลจะร่วมพลี

ปราบไพร่ของ อ.โยธินให้สิ้นไป

ศัตรูของ อ.โยธินปิ่นแม่โจ้

เป็นศัตรูชาวแม่โจ้เราทั้งผอง

จะได้รับผลตอบแทนตามครรลอง

ตอบสนองความอัปยศที่มันทำ

ขอวิญญาน อ.โยธิน สู้สุขคติ

ไปจติ ณ สรวงสวรรค์ สุขहरษา

ณ สัมปรายภพ พันทุกซ์เวทนา

สิ่งผ่านมามหาโหลจงสิ้นกรรม

แม่โจ้รุ่น ๒๒.

การปลูกหน้าวัว

โดย : อ. วิชาญ วิชาญ

การปลูกหน้าวัว (Anthurium)

ประวัติและความเป็นมา

หน้าวัวเป็นพืชจำพวกไม้ดอกไม้ประดับชนิดหนึ่ง จัดอยู่ในตระกูล (Family) Araceae หรือ Arum สกุล (Genus) Anthurium หน้าวัวมีชื่อสามัญอยู่หลายชื่อคือ Anthurium, Flemingo Flower หรือ Piggy taif-Flower พืชในตระกูล Araceae นี้มีอยู่ด้วยกันกว่า ๑๐๐ สกุล และมีอยู่รวมกันทั้งสิ้นประมาณ ๑๔๐๐ ชนิด (Species) หน้าวัวเป็นพืชพวกใบเลี้ยงเดี่ยวคำว่า Anthurium นี้มาจากภาษากรีก ๒ คำคือ anthos แปลว่าดอก และ aura แปลว่าหาง (หมายถึงปลี) ทั้งนี้นอกจากดอกหน้าวัวมีปลีชี้ขึ้นมามองดูคล้ายกับหางนั่นเอง

หน้าวัวมีถิ่นกำเนิดที่ Costa Rica ในอเมริกากลาง การศึกษาและค้นคว้าในเรื่องหน้าวัวมากที่สุด ขณะนี้คงจะได้แก่สหรัฐอเมริกาที่มลรัฐฮาวาย นอกจากนี้ยังปลูกเป็นไม้ตัดดอก เป็นเนื้อที่รวมกันกว่า ๔๐๐ ไร่ แล้วส่งไปจำหน่ายยังแผ่นดินใหญ่ที่สหรัฐอเมริกา, แคนาดา, เยอรมัน, ญี่ปุ่น และอีกหลายประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากดอกหน้าวัวมีความคงทนในการปักแจกันประดับสถานที่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโต๊ะอาหาร, ห้องรับแขก ฯลฯ และยังมีความสวยงามอีกด้วย

หน้าวัวต้นแรกได้ถูกนำเข้าไปในเกาะฮาวายเมื่อประมาณ ๔๐ กว่าปีมาแล้ว คือใน พ.ศ. ๒๔๓๒ โดยนำมาจากประเทศอังกฤษ ต่อจากนั้นก็ได้มีการปลูกเลี้ยงและขยายพันธุ์กันเรื่อยมา หน้าวัวส่วนใหญ่ก็ปลูกกันเป็นไม้ประดับดูความสวยงามและสีสรรของดอกหน้าวัวจะออกดอกตลอดปี ซึ่งโดยปกติแล้วก็จะออกดอกสลับกับการเกิดใบใหม่ ดอกมีความคงทนคืออยู่ได้นาน สภาพภูมิประเทศของไทยจัดว่าพอเหมาะแก่การปลูกหน้าวัวเป็นอย่างยิ่ง เพียงแต่ผู้ปลูกรู้จักอุปนิสัยของพืชชนิดนี้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ก็สามารถปลูกได้เจริญงอกงามเป็นไม้ตัดดอกหารายได้ให้แก่ตัวเอง และถ้ามีปริมาณมากพอก็อาจจะส่งเป็นสินค้าออกหาเงินตราเข้าประเทศชาติได้อีกด้วย

ประวัติของหน้าวัวในประเทศไทย กล่าวกันว่าหน้าวัวต้นแรกเข้ามาสู่ประเทศไทยในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรป แล้วทรงพระราชทานให้พระเจ้านั่งยาเธอกรมหลวงสรรพสาตรา เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๔๐ และบางท่านก็กล่าวว่า กรมหลวงสรรพสาตรา ทรงสั่งเข้ามาเอง ต่อมาหม่อมเจ้าชมพูนุชหรือหม่อมเจ้าโกสิยนาถ นำไปเลี้ยงไว้แต่ไม่ใคร่งาม จึงประทานให้ขุนรัตนภักดี ต้นจึงได้งามและออกดอก

ดีขึ้น โดยตั้งชื่อเป็นเกียรติคุณแก่ขุนรัตนภักดีว่า "เหลืองรัตน์" และบางท่านก็กล่าวว่าติดมากับไม้ที่พระองค์เจ้าพร้อม ทรงสั่งมาจากกลักตาด้าเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๔๐ แต่อย่างไรก็ตาม จากหลักฐานคำกล่าวอ้างอิงต่าง ๆ พอสรุปได้ว่า หน้าวัวเข้ามาสู่ประเทศไทยครั้งแรกเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๔๐

ต่อจากนั้นมา พระยาพจนปรีชา, พระยาประติพัทธ์ภูบาลและพระยาเมธาธิบดี ได้สั่งมาจากต่างประเทศอีกหลายต้น และได้มีการผสมพันธุ์ใหม่ๆ เกิดขึ้นเพื่อที่จะให้ได้ดอกใหญ่ สีสวย รูปร่างดี จนปัจจุบันนี้หน้าวัวมีชื่อแตกต่างกันจำนวนมาก เช่น เหลืองรัตน์, จักรพรรดิ, ดวงสมร, ศรีสง่า, ขาวนายหวาน, โพธิ์ทอง, กรุงเทพฯ, ศรียาตรา ฯลฯ

ปัจจุบันหน้าวัวเป็นไม้ตัดดอกที่มีความสำคัญชนิดหนึ่ง โดยจะเห็นได้ว่าการใช้ดอกหน้าวัวประดับในที่ต่างๆ เช่น ใช้ปักแจกันประดับในบ้าน โต๊ะอาหาร และในพิธีการต่างๆ นอกจากนี้ดอกหน้าวัวยังทนทานกว่าดอกไม้ชนิดอื่นๆ โดยบานอยู่ได้นาน ถึงแม้จะตัดมาจากต้นแล้วก็ตาม ดังนั้นจึงเป็นคุณสมบัติที่เหมาะสมในการส่งออกไปในระหว่างทางไกลๆ ต่อไปไม้ตัดดอกชนิดนี้ อาจเป็นไม้ตัดดอกที่ส่งไปขายยังต่างประเทศได้ดีอีกชนิดหนึ่ง และจะนำเงินตราเข้ามาสู่ประเทศโดยไม่ค่อยที่เสีย

๑. ลักษณะทั่วไปของหน้าวัว

ต้น หน้าวัวเป็นพืชพวก Herbaceous ลำต้นค่อนข้างโหนงไม้เลื้อย เนื้ออ่อน การเจริญมีลักษณะเป็นกอ ต้นจะโตสูงขึ้น ใบทั้งใบล่าง ทำให้ต้นสูงขึ้นพันเครื่องปลูก ถ้าต้นมีลักษณะเช่นนี้ จำเป็นต้องเติมเครื่องปลูก หรือหากไม่เติมเครื่องปลูก ผู้ปลูกจำเป็นต้องตัดยอด นำไปปลูกในกระถางใหม่ มิฉะนั้นแล้วต้นหน้าวัวจะไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร และดอกน้อยลง ต้นหน้าวัวอาจสูงได้ถึง ๘๐-๑๐๐ เซนติเมตร กว้าง ๖๐-๘๐ เซนติเมตร แล้วแต่อายุของต้น

ใบ ลักษณะเป็นรูปต่างๆ กัน แต่ส่วนมากมีลักษณะเป็นรูปหัวใจ ใบของหน้าวัวบางชนิดมีใบสวยงาม ลักษณะคล้ายกะมะหี ละเอียดเป็นมัน มีลายเส้นสีขาวเห็นเด่นชัด เหมาะสำหรับใช้เป็นไม้ประดับ พันธุ์พวกนี้มีจานรองดอกเรียวยาว แคบสีเขียว ไม่สวย ข้อดอกยาวชี้ ขอบอยู่ในที่ที่มีความชื้นสูง และไม่ต้องแสงมาก ถ้าได้รับแสงมากเกินไป ขอบใบมักจะไหม้ และไม่ค่อยเจริญเติบโต เส้นใบของหน้าวัวเป็นตาข่าย มีเส้นกลาง

และเส้นติตรึมใบเห็นชัด หน้าวัวต้นหนึ่งๆ จะมีใบประมาณ ๔-๕ ใบ ใบแตกออกจากลำต้นเป็นลักษณะ alternate ก้านใบเป็นก้านเดี่ยว เรียวกลม ยาวมีสีต่างๆ กันไปตามพันธุ์ เช่นสีเขียวแก่, เขียวอ่อน, เขียวปนแดง, โคนก้านใบมีกาบใบ

ดอก เกิดจากตาอยู่เหนือก้านใบ ภาษาสามัญเรียกดอกหน้าวัวว่า Tail Flower ประกอบด้วยปลี (Spaax) และจานรองดอก (Spathe) จานรองดอกมีลักษณะคล้ายใบติดที่โคนปลี มีขนาดของส่วนยาวมากกว่าส่วนกว้างจานรองดอกจะเล็กหรือใหญ่อยู่ที่อายุ สีของจานมีสีต่าง ๆ เช่น ขาว, แดง, ชมพู, ส้ม, พันธุ์ไม้เดิม ช่อดอกมีโคนใหญ่ ขนาดรอบวง ๒.๕-๓.๕ ซม. และเรียว ปลายยาวตั้งแต่ ๕-๑๐ ซม. ดอกแต่ละดอกเรียงอัดแน่นติดต่อกัน ลักษณะดอกอยู่ในประเภท Perfect flower มีทั้งเกสรตัวผู้และตัวเมียอยู่ในดอกเดียวกัน ดอกจะบานหลังจากจานคลี่ประมาณ ๒-๓ วัน ดอกจะเริ่มบานจากโคนปลีเป็นลำดับจนสุดปลี และเกสรตัวเมียจะแก่ก่อน ดังนั้นโอกาสที่หน้าวัวจะผสมตัวเองมีไม่มาก รากเป็น adventitious เกิดได้ใบ รากใหม่ในตอนแรกจะฉุมน้ำได้มาก ต่อไปจะแข็งและเหนียวขึ้นตามอายุ ถ้าไม่หยั่งลงไปดินเครื่องปลูกก็จะอ แฉง กร้าน และไม่ช่วยในการดำรงชีวิตของต้นต่อไป จึงต้องเติมเครื่องปลูกรอบ ๆ ต้นให้เป็นที่ยึดของราก รากจะเจริญเติบโตต่อไป

๒. สภาพการผลิต

การปลูกสร้างโรงเรือน ถ้าสร้างร่มเกินไป ใบหน้าวัวจะมีการเจริญเติบโต ใบสีเขียวเข้ม หนา แต่ดอกไม่ดก ในเรื่องการให้แสงแก่หน้าวัวนี้ Kamemoto และ Kakasone ได้ทดลองปรากฏว่าปลูกหน้าวัวในโรงเรือนที่ได้แสง ๓๓ % หรือให้ร่ม ๖๗ % จะให้ดอกมากกว่าหน้าวัวที่ได้รับแสงเพียง ๒๕% ในเรื่องของแสงที่ให้แก่หน้าวัวนี้ อาจสังเกตว่าหน้าวัวได้รับแสงมากหรือน้อยไป กล่าวคือถ้าแสงมากไป ใบจะเหลือง ขอบใบแห้ง ถ้าแสงน้อยเกินไป ใบจะกางออกไม่เต็มที่ ใบที่มีสีเขียวจัด ดังนั้นเมื่อสังเกตว่าหน้าวัวมีลักษณะใด ต้องรีบแก้ไขเรื่องโรงเรือนให้เหมาะสมกับความต้องการของหน้าวัว คือถ้าใบมีลักษณะเขียวจัดไม่มีดอก ต้องรีบเอาวัสดุพรางแสงออกเสียบ้าง

แต่ถ้าหน้าวัวเริ่มชอบใบใหม่ ใบเหลือง ควรหาวัสดุมาพรางแสงในสภาพบ้านเราวัสดุพรางแสงที่หาง่ายคือ ทางมะพร้าว แต่มิชอบเสียคือผูกง่าย และมีหนอนปลอก อาจทำอันตรายต้นหน้าวัวได้ และอีกชนิดคือมูลไม้ไผ่ ซึ่งมีขายทั่วไป ราคาไม่แพงมาก และทนกว่าทางมะพร้าว

การสร้างโรงเรือนสำหรับหน้าวัว ส่วนมากมักสร้างเป็นโรงไม้ระแนง การตีระแนงให้ติดตามความยาว ตามแนวทิศเหนือใต้ ส่วนฝาโรงเรือนทางด้านตะวันออกและตะวันตก ให้ติดตามแนวนอน ส่วนตามทิศเหนือใต้ให้ติดตามแนวหลังคา ทั้งนี้เพื่อให้แสงเคลื่อนไปเรื่อยๆ ไม่ส่องเฉพาะจุดใดจุดหนึ่งในโรงเรือน

ส่วนพื้นที่ที่ใช้วางหน้าวัว ควรให้ขึ้นอยู่เสมอ เพราะหน้าวัวเป็นพืชที่ต้องการความชื้นสูง พืชใช้วัสดุที่อมความชื้น เช่น ไม้ทราย หรือซีเมนต์กลบรองพื้น การวางกระถางที่พื้นดินโดยตรงจะมีไส้เดือนชอบอาศัยอยู่ตามกระถางหน้าวัว น้ำมักท่วมกระถาง ทำให้การระบายน้ำไม่ดี รากเน่าในที่สุดต้นจะตาย ถ้าเป็นได้พื้นควรเทซีเมนต์เพื่อตัดปัญหาเรื่องนี้ ทั้งยังทำความสะอาดง่าย หรือให้ระบายน้ำได้สะดวกยิ่งขึ้น เทซีเมนต์เฉพาะทางเดินภายในโรงหน้าวัวเท่านั้น แต่ที่วางหน้าวัวอาจจะขุดลงไปในพื้นที่ลึก ๑ ฟุต กว้าง ๑.๕๐ เมตร เพื่อให้สะดวกในการดูแลรักษา แล้วเททรายให้หนาประมาณ ๕ ซม. ปรับทรายให้เรียบ จึงใช้อิฐวางในแนวตั้ง เรียงอิฐให้เสมอกันมิฉะนั้นอิฐจะแตกง่าย จึงเททรายลงบนอิฐที่วางเรียบเรียบร้อยแล้วปรับพื้นให้เรียบให้ทรายตกไปตามช่องระหว่างแผ่นอิฐเพื่อไม่ให้อิฐกระทบกันแตก และเป็นช่องระบายน้ำด้วย การใช้พื้นแบบนี้เก็บความชื้นและการระบายน้ำดีกว่าพื้นซีเมนต์อย่างเดียว แต่ทำความสะอาดพื้นยาก

พันธุ์ พันธุ์หน้าวัวมีมากมายหลายชนิด ซึ่งเกิดจากนักเลี้ยงหน้าวัวที่ผสมพันธุ์ขึ้นมา และมีชื่อต่างๆ กัน เช่น ขาว, ชมพู, แดง, แสด ลูกผสมที่เกิดมามีชื่อต่างๆ กัน แล้วแต่ผู้ตั้งชื่อ เช่น จักรพรรดิ, กษัตริย์ศึก, กรุงเทพฯ, กรุงธน, นครธน, ดาราทอง, สุหรานากง, โพธิ์ทอง, ประไหมสุหรี, ผกาumas และ ผกาทอง, แดงนวล, ผกาวัลลี, ศรียาตรา, ขาวนายหว่าน เป็นต้น แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงพันธุ์ดวงสมรเท่านั้น

พันธุ์ทองสมร เป็นพันธุ์ที่มีจานรองดอกสีแดง, เป็นมันสวย
กล่าวคือจานรองดอกเป็นรูปหัวใจ หูชิดเท่ากันทั้ง ๒ ด้าน,
ร่องน้ำตาลึก, (จานรองดอกยื่น) ปลีสีเหลือง เมื่อแก่จะมีสี
ขาว ปลีกดขนานกับจานรองดอก ตรงข้ามกับของต่างประเทศ
ซึ่งปลีชี้ ใบปัจจุบันต่างประเทศพยายามจะผสมให้ปลีขนานกับจาน
รองดอก เพื่อประโยชน์ในการบรรจุหีบห่อ ส่งต่างประเทศ -
เพราะการที่ปลีชี้ ถูกกระทบกระเทือนขีดข่วนง่าย ทำให้
ดอกเสียคุณภาพ พันธุ์นี้พระวราทวโรดมเป็นผู้ผสมพันธุ์ แต่
นายเจือบุตรชายเป็นผู้เลี้ยงต่อมาจนกระทั่งออกดอกพันธุ์นี้เป็น
ที่นิยมทั่วไป เหมาะเป็นไม้ตัดดอกและไม้ประดับ จำนวนดอก
เฉลี่ย ๖ - ๘ ดอกต่อต้นต่อปี

เครื่องปลูก

รากของหน้าวัวมีลักษณะเป็นรากอากาศ (aerial
root) ต้องการความชื้นสูง เครื่องปลูกที่ใช้โปร่ง เก็บความ
ชื้นได้เป็นอย่างดี เดิมใช้อิฐมอญทุบเป็นก้อนเล็ก ๆ ขนาด $\frac{1}{2}$ -
๑ นิ้ว แต่อย่างเดียว ต่อมาหาวัสดุอื่น ๆ มาทำเครื่องปลูก
เช่น ปุ๋ยคอก, กาบมะพร้าว, ถ่าน, ทราย, และใบก้ามปู สิ่ง
เหล่านี้นำมาผสมกับอิฐ ส่วนผสมที่ให้ผลดีแก่สวนมีอยู่ ๓ อย่าง
คือ

๑. อิฐมอญ / ใบก้ามปู ๑ : ๑

๒. อิฐมอญ / ใบก้ามปู / ปุ๋ยคอก (มูลเป็ด) ๑ : ๒ : ๑

ในจำนวนส่วนผสมทั้ง ๓ ชนิดนี้ ในการขยายพันธุ์เพื่อลงกระ-
ถางใหม่ ผู้ปลูกอาจเติมถ่าน (หุงข้าว) ลงไปบ้างเป็นบางกระ-
ถาง

ส่วนผสมลำดับที่ ๑ นั้น ดูเหมือนว่าจะให้ผลดีที่สุด แต่
นานเข้าใบก้ามปูจะสลายตัวไปอยู่กับกระถาง ทำให้รู้ระบาย
น้ำตัน ข้อเสนอของเจ้าของสวนในการป้องกันก็คือ ถ้าปลูกใน
กระถางพยายามใช้กระถางที่เจาะรูไว้ข้าง ๆ เท่านั้น ส่วน
การปลูกในแปลงไม่เป็นปัญหา

การปลูก

เท่าที่ทำอยู่ในขณะนี้ ปลูกหน้าวัวในกระถางขนาด -
๑๐ - ๑๒ นิ้ว ขนาด ๘ - ๑๐ นิ้ว ราคากระถางสูงขึ้น เรา
ก็ทำการปลูกในแปลงปลูกเช่นเดียวกับไม้ดอกอื่น ๆ ดังได้

กล่าวมาแล้วว่าหน้าวัวมีระบบแบบรากอากาศ ดังนั้นส่วนผสมของเครื่องปลูกกระยะแรก ใช้เพียงเล็กน้อยคือประมาณ $\frac{2}{3}$ ของกระถาง หรือกะบะพวยึดราก และลำต้นหน้าวัวไม่ให้ล้มเท่านั้น เมื่อหน้าวัวโต ลำต้นสูงพ้นขึ้นมาจึงทยอยเติมเครื่องปลูกทีละน้อยตามความจำเป็น

การให้น้ำ

หน้าวัวต้องการความชื้นในอากาศสูงมาก การให้น้ำที่จำเป็นประจำคือให้ระบบแบบพ่นฝอย โดยการฉีดหัวฉีดแบบฝอยเข้ากับสายยาง แล้วใช้คนเดินฉีดพ่นทั่วบริเวณ และอีกอย่างฉีดหัวฉีดวางไว้เป็นจุด บริเวณแปลงและใช้คนย้ายเมื่อเห็นว่าบริเวณนั้นชุ่มชื้นดีแล้ว วันหนึ่งๆ ให้น้ำ ๒ ครั้ง คือ เข้ากับเย็น ถ้าเป็นฤดูแล้งระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม ทำการลดน้ำจนชุ่ม และมีการพรางแสงเพิ่มเติม ให้แก่ต้นหน้าวัวอีกด้วย มิเช่นนั้นแล้วใบจะแห้งและต้นหน้าวัวจะไหม้ ทำให้ชะงักการเจริญเติบโตไปในที่สุด

การให้น้ำ

การให้น้ำกับหน้าวัวนั้น ควรฉีดพ่นทางใบ แนะนำให้ใช้สูตร ๒๐-๒๐-๒๐ ฉีดพ่นทุกๆ ๗ วัน ในอัตราส่วน ๒ ข้อน ต่ะต่อน้ำ ๒๐ ลิตร ฉีดในเวลาที่มีแดดออก ฉีดบริเวณหน้าใบ หลังใบและในกระถาง

ปริมาณธาตุอาหารรับรอง		ปริมาณธาตุอาหารเสริม	
ไนโตรเจน (N)	10%	เหล็ก (Fe)	0.1 %
ฟอสเฟต (P_2O_5)	45%	มังกานีส (Mn)	0.05 %
โปแตสเซละลายน้ำ (K_2O)	10%	ทองแดง (Cu)	0.025%
ปริมาณธาตุอาหารรอง		สังกะสี (Zn)	0.05 %
แมกเนเรียม (MgO)	0.5%	โบรอน (Bo)	0.002 %
คัลเซียม (Ca)	10%	โมลิบดีนัม (Mo)	0.0005%
กำมะถัน	0.05%		

การเก็บรักษาดอกหน้าวัว

ในการเก็บรักษาดอกให้ได้นาน ควรมีการตัดดอกหน้าวัวเมื่อดอกบานเต็มที่ แล้วจะอยู่ได้นานที่สุด ดอกหน้าวัวเมื่อบานเต็มที่สังเกตได้จาก การเปลี่ยนสีของปลีเป็นสีขาว เริ่มจากโคนไปปลายปลี การตัดดอกที่แก่ทั้งปลี จะมีอายุเก็บได้นานถึง ๒๗ วัน แต่ถ้าเก็บเมื่อดอกแก่ $\frac{2}{3}$ ของปลี เก็บได้นาน ๒๓ วัน เก็บ

เมื่อดอกแก่ $\frac{3}{2}$ ของปลี จะเก็บได้นาน ๑๒ วันเท่านั้น ระยะดอกแก่เต็มที่ สีของจานรองดอกมักดำนํ้าไม่ค่อยสวย รองลงมาคือดอกบาน $\frac{7}{8}$ สภาพของดอกดีที่สุด ดอกบาน $\frac{3}{2}$ ของปลีสวยเป็นมันแต่เก็บไม่ทน หลังจากตัดดอกหน้าวัวแล้วควรแช่ไว้ในน้ำสะอาด จะช่วยให้หน้าวัวอยู่ได้นานขึ้น การใช้ขี้ผึ้ง Flera Wax พ่นเคลือบดอก ปรากฏว่าใช้ได้ผลดี หรือตัดดอกหน้าวัวเมื่อดอกบานเต็มที่แล้ว ผ่านโคนก้านดอกและแช่ในน้ำตลอดคืนก่อนนำไปปักแจกัน จะสามารถเก็บได้นานถึง ๑ เดือน

ดอกหน้าวัวแบ่งขนาดของดอกออกเป็น ๔ พวก

ขนาดใหญ่	มีความยาวมากกว่า	$\frac{๔}{2}$ นิ้ว
ขนาดกลาง	"-----"	$\frac{๔}{2}$ - $\frac{๓}{๔}$ นิ้ว
ขนาดเล็ก	"-----"	$\frac{๓}{๔}$ - ๓ นิ้ว
ขนาดเล็กมาก	"-----"	๓ นิ้ว ลงมา

ดอกที่มีขนาดใหญ่และขนาดกลาง ไม่มีความแตกต่างกันในระยะเวลาเก็บรักษาดอกคือเฉลี่ยเก็บได้นาน ๒๕ วัน ส่วนพวกเล็กและเล็กมากจะเก็บได้นาน ๒๐ วัน และในการเก็บรักษาดอกหน้าวัวให้อยู่นาน ไม่จำเป็นต้องทำ Precooling หรือเก็บในตู้เย็น ก่อนในระยะสั้น ๆ น้ำฝนนั้นเป็นน้ำที่ดีที่สุดในการเก็บรักษาดอกหน้าวัว เพราะน้ำฝนจะเก็บดอกหน้าวัวได้นานกว่า Chrysat ถึง ๓.๕๒ วัน แต่ Floralife เก็บได้นานกว่าน้ำฝนเพียง ๑.๔ วันเท่านั้น แต่ราคาแพงจึงควรใช้น้ำฝนเก็บดอกหน้าวัวจะดีที่สุด

การขยายพันธุ์หน้าวัว

การขยายพันธุ์หน้าวัวนั้นมี ๒ ประเภทคือ

๑. ใช้ส่วนต่าง ๆ ของลำต้น
๒. การขยายพันธุ์โดยใช้เมล็ด

ในการขยายพันธุ์นี้ ทางสวนได้ทำการขยายพันธุ์โดยใช้ส่วนต่าง ๆ ของลำต้นเท่านั้น ดังจะได้กล่าวต่อไปนี้. -

การใช้ส่วนต่าง ๆ ของลำต้น

๑. การตัดยอด (Terminal cutting) การขยายพันธุ์ด้วยวิธีนี้ ทำเมื่อต้นสูงขึ้นมาจากระดับเครื่องปลูก และมีราก ๒-๓ ราก การตัดยอดออกจากต้น ควรทิ้งใบไว้ที่ตอ ๑-๒ ใบ การทิ้งใบไว้เช่นนี้จะทำให้มีหน่อแตกขึ้นมาจากตอเดิมเร็ว และหน่อสมบูรณ์ ยอดที่จะตัดควรตัดให้มีรากติดไปกับยอดให้พอเหมาะกับจำนวนใบที่ติดไปกับยอดนั้น ทั้งนี้เพื่อให้รากยึดต้น และเกาะ

เครื่องปลูกได้เร็ว และต้นที่ปลูกใหม่นั้นไม่โทรมและไม่ทิ้งใบ
ส่วนรอยแผลที่เกิดจากการตัด ควรทาด้วยปูนแดง หรือใช้กัมมะ-
ถันผง เพื่อป้องกันมิให้เกิดเชื้อโรคเข้าไปรบกวน ซึ่งจะทำให้
ยอดและตอเน่าได้

๒. แยกหน่อ (offset cutting) เมื่อตัดยอดไปปลูกแล้ว ที่ตอ
เดิมจะแตกขึ้นมา ๑-๓ หน่อ เมื่อหน่อนี้มีขนาดพอควร และมี
ราก ๑-๓ ราก จึงปลิดเอาหน่อจากตอไปปลูกใหม่ ในบางครั้ง
ต้นจะแตกหน่อออกมาเองโดยไม่ตัดยอด หน่อนี้แยกไปปลูก
ได้เช่นเดียวกัน

๓. การตัดต้นชำ (stem cutting) ในการตัดยอดบางครั้งจะ
เหลือต้นตอโผล่ขึ้นมาเหนือเครื่องปลูกมาก ส่วนที่พ้นเครื่องปลูก
นี้นำมาตัดเป็นท่อน ๆ สำหรับขยายพันธุ์ได้โดยตัดเป็นท่อน ๆ ให้
แต่ละท่อนมีข้ออยู่ ๒-๓ ข้อ นำไปชำในทรายหรืออิฐทุบเป็นก้อน
เล็ก ๆ โดยวางนอนหรือปักชำ ให้เอียงทำมุม ๔๕° ทรายทราย
หรืออิฐทุบประมาณครึ่งหนึ่ง แล้วนำไปไว้ในที่ค่อนข้างชื้น ตา
จากข้อจะแตกขึ้นใหม่

แนวทางการปรับปรุงหน้าวัว

จุดมุ่งหมายการปรับปรุงหน้าวัวเพื่อให้ได้

ลักษณะของดอกและจานรองดอกที่ดี

ผลผลิตสูง

คุณภาพของดอกดี

ต้นไม่ไหม้โรครบกวน อวบ แข็งแรง

ลักษณะของดอกและจานรองดอกที่ดี

ข้อดอกหมายถึงปลีไม่ควรจะยาวจนออกจากจานรองดอก และไม่สั้น
เกินไป ควรจะพอดี หรือสั้นกว่าจานรองดอกเล็กน้อย รูปร่างของปลีควรโคนใหญ่
และค่อนข้างเรียวไปทางปลายปลี ควรตรงและขนานกับจานรองดอก

จานรองดอก สีของจานรองดอกควรตรงตามพันธุ์ เข้มและมัน เนื้อจานรองดอกไม่บางหรือหนาเกินไป มีร่องน้ำตากลึก ย่นทั่วทั้งจาน หูของจานรองดอกต้องแนบสนิทไม่มีช่องโหว่และยกสูง และเท่ากันทั้ง ๒ หู รูปร่างเป็นรูปหัวใจ หูชิด และได้สมดุลกันทั้ง ๒ ข้าง ไม่แห้วงั่ว ปลายแหลมไม่บิดเบี้ยว ก้านดอกอวบตรงแข็งแรง

- คุณภาพของดอกที่ต้องการ

๑. มีคุณสมบัติทางด้านบรรจุหีบห่อที่ดี
๒. ดอกทน หลังจากถูกตัดออกจากต้น สามารถอยู่ได้นาน
๓. ดอกไม่ถูกโรคและแมลงรบกวน

- ผลผลิต

ผลผลิตต่อต้นต่อปีควรเป็น ๑๒ ดอกต่อต้นต่อปี

โรคและแมลงศัตรูที่สำคัญที่เกิดกับหน้าวัว

โรคใบแห้ง

โรคใบแห้งเป็นโรคสำคัญของหน้าวัวในฤดูฝน เพราะเมื่อมีโรคระบาดจะระบาดอย่างรวดเร็ว ทำให้ต้นและใบเน่าตาย

อาการ เริ่มอาการเป็นจุดดำสีเขียวม่น แผลจะขยายออกไปอย่างรวดเร็วจนเป็นแผลใหญ่ แผลอาจจะเน่าเป็นสีน้ำตาลหรืออาจจะแห้งกรอบ ถ้าอากาศไม่ชื้นพอ ถ้ามีดอกหรือหน่ออ่อนเชื้อโรคก็จะเข้าไปทำให้เน่าตายไปได้เช่นกัน

สาเหตุ โรคนี้เกิดจากเชื้อรา *Phytophthora* sp. เชื้อราชอบความชื้นสูงฉะนั้นโรคนี้จึงระบาดมากในฤดูฝน เราอาจจะพบสปอร์ของเชื้อราเป็นขุยสีขาว เกิดตามขอบแผล ในเวลาที่มีความชื้นสูงมาก ๆ

การแพร่ระบาด สปอร์ของเชื้อราจะถูกน้ำชะล้างและแพร่ระบาดไปทั่วบริเวณโดยหยดน้ำที่ฉัตรตกกระเด็นไปถูกใบอื่น ๆ

การป้องกันกำจัด การฉีดพ่นยาป้องกันกำจัดเชื้อราอยู่เสมอ ก็เป็นการช่วยป้องกันกำจัดโรคนี้อยู่แล้ว ยาที่มีประสิทธิภาพดีสำหรับเชื้อรานี้โดยเฉพาะคือยาไดโฟลาแทน ๘๐ (Difolatan ๘๐) ฉะนั้นในฤดูฝนตกชุก ถ้าใช้ยาป้องกันกำจัดชนิดอื่นไม่ได้ผล ควรทดลองใช้ยาชนิดนี้แทนจะได้ผลดีกว่ายาแคปแทนและยาอื่น ๆ ยาเบนเลทซึ่งเป็นยาประเภทดูดซึมซึ่งใช้ป้องกันกำจัดเชื้อราได้หลายชนิดก็จริง แต่สำหรับเชื้อราชนิดนี้ยาเบนเลทใช้ไม่ได้ผล โรคแอนแทรกโนส

โรคใบจุดสีน้ำตาลและโรคแอนแทรกโนสของหน้าวัว เป็นโรคที่พบเสมอและเกิดประปรายทั่วไปเกือบทุกแห่งที่มีการปลูกหน้าวัว จะว่าไม่เป็นโรค

สำคัญไม่ถูกต้องนัก เพราะในฤดูฝนหรือในโรงเรือนที่มีความชื้นสูง การแพร่ระบาดของโรคก็สูงพอที่จะทำให้สร้างความเสียหาย จึงต้องใช้วิธีป้องกันกำจัดด้วย

อาการ โรคแอนแทรกโนสมีอาการคล้ายคลึงกับโรคใบแห้งของหน้าวัวที่กล่าวมาแล้ว ผิดกันก็แต่อาการของโรคใบแห้งมีสีเขียวม้วนและไม่มีขอบแผลเห็นชัดเจนเหมือนโรคแอนแทรกโนส ซึ่งมีขอบแผลสีน้ำตาลและสีเหลืองชัดเจน รูปร่างของแผลก็ค่อนข้างกลม และขยายกว้างออกไปได้ช้ากว่าโรคใบไหม้ เมื่อเยื่อตรงกลางแผลจะแห้งเป็นสีน้ำตาล ตรงกลางแผลมักจะมี เชื้อราเป็นจุดดำเล็ก ๆ เรียงกันเป็นวงซ้อนกันออกไป เวลาอากาศชื้นจะมีสปอร์สีส้มอ่อน ๆ เกิดบนจุดดำเหล่านี้ แผลของโรคแอนแทรกโนสอาจขยายใหญ่จนมีเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒-๓ เซนติเมตร และแผลอาจจะรวมติดกันจนเกิดเป็นแผลใหญ่ได้

สาเหตุ โรคนี้เกิดจากเชื้อรา *Colletotrichum* ได้กล่าวมาแล้วว่าอาการของโรคใบไหม้ใกล้เคียงกับโรคนี้มาก บางทีเราไม่พบจุดดำและสปอร์สีส้มบนแผล ก็อาจสันนิษฐานโรคผิดก็ได้ ฉะนั้นควรจะเพาะเลี้ยงเชื้อบริสุทธิ์ แล้วศึกษาลักษณะเชื้อราประกอบในเวลาที่มียากอากาศชื้นมาก เราจะพบจุดสีดำบนแผลและเส้นใยราสีดำเป็นเส้นสั้น ๆ เกิดบนจุดเหล่านี้ ร่วมกับสปอร์สีส้มอ่อน ๆ ด้วย

การแพร่ระบาด เชื้อราแพร่ระบาดได้โดยวิธีเดียวกับโรคใบแห้ง มักจะพบโรคนี้ระบาดมากในฤดูฝน ในฤดูแล้งอาจพบเป็นจุดบนใบประปรายทั่วไป แต่ไม่ระบาดรุนแรง

การป้องกันกำจัด โรคนี้มีวิธีป้องกันกำจัดแบบเดียวกับโรคใบแห้ง ผิดกันก็แต่ว่าโรคนี้จะใช้ยาป้องกันกำจัด เชื้อราชนิดไหนก็มีผลทั้งสิ้น ยกเว้นยาจำพวกกำมะถัน ซึ่งไม่ได้ผลในการป้องกันกำจัด ยาเบนเลทจัดว่าได้ผลดีเพราะเป็นยาประเภทดูดซึม ที่ป้องกันเนื้อเยื่อได้ทุกส่วนของใบ

โรครากเน่า (Root rot)

โรครากเน่าของหน้าวัว เป็นโรคที่พบเสมอหรือไม่ ผู้เขียนไม่สามารถจะบอกได้ เพราะมีการสำรวจน้อย แต่เมื่อพบโรคนี้ระบาดแล้วก็จัดว่าเป็นโรคร้ายแรงมากโรคหนึ่ง เพราะอาจทำให้ต้นตายได้

อาการ ใบล่าง ๆ เหลืองและขอบใบแห้งเล็กน้อย ในกระถางมีราสีขาวเป็นเส้นใยหยาบ ๆ หรือเป็นกลุ่มของราสีขาว ซึ่งเจริญแผ่ออกไปตามก้อนอิฐที่ใช้ปลูกและจับเกาะอยู่ที่รากด้วย ทำให้โคนต้นและรากเน่ามูเปื่อยเป็นสีน้ำตาล

สาเหตุ โรคนี้เกิดจากเชื้อเห็ดชนิดหนึ่ง มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Marasmius* sp. เวลาอากาศชื้น เส้นใยสีขาวจะรวมกันออกเป็นดอกเห็ด

ขนาดเล็ก มีเส้นผ่าศูนย์กลางของเห็ดประมาณ ๐.๐๕-๒ เซนติเมตร เห็ดชนิดนี้เมื่อถูกลมจะเหี่ยวแห้งโดยเร็ว ลักษณะดอกเห็ดและขนาดเหมือนเห็ด M. sacchari ของอ้อย

การแพร่ระบาด เชื้อเห็ดแพร่ระบาดโดยสปอร์ของเห็ดที่เกิดภายใต้หมวกเห็ดปลิวกระจายไป นอกจากนี้ก็ติดไปกับหน่อที่ใช้ขยายพันธุ์

การป้องกันกำจัด ถ้าพบต้นที่เป็นโรครีบแยกกระถางไว้ต่างหาก หรือเปลี่ยนเครื่องปลูกใหม่ ต้นที่เป็นโรคให้ตัดเอาราสีขาวออกให้มากที่สุดหรือฉีกรากเน่าทิ้งเสีย ถ้าเป็นที่โคนต้นก็ให้ฉีกเนื้อเสียออกให้มากที่สุด แล้วจุ่มแช่ในน้ำยาป้องกันกำจัดเชื้อราสัก ๕ นาที หรือแช่ด้วยน้ำยาคลอโรกซ์ (chlorox) ๑ : ๑๐ ส่วน เป็นเวลา ๕-๑๐ นาที แล้วนำไปปลูกใหม่ แต่ถ้ามีจำนวนมากไม่สามารถจะทำได้ ก็ต้องใช้ยาป้องกันกำจัดเชื้อรารดลงไปในกระถางติดต่อกันสัก ๔-๕ ครั้ง ห่างกันครั้งละ ๕-๗ วัน เพื่อฆ่าเชื้อราดังกล่าวให้หมดสิ้นไป กันกระถางและพื้นที่วางกระถางก็ให้ใช้น้ำยาฟอร์มาลิน ๑ : ๔๐ ส่วนรดให้ทั่ว กระถางถ้าจะใช้ใหม่ให้แช่ในน้ำยาฟอร์มาลินสัก ๑ ชั่วโมง

โรคใบด่าง (Mosaic)

โรคใบด่างของหน้าวัวมิใช่เป็นโรคที่สำคัญ แต่ก็อาจพบบ้างประปราย โดยมากมักจะพบในรังที่ขยายการปลูกหน้าวัวเพื่อการค้า

อาการ หน้าวัวต้นที่เป็นโรค มีใบด่างและใบที่ออกมามีขนาดเล็กลง สีของใบด่างเป็นสีเขียวอ่อนและสีเขียวแก่ไม่สม่ำเสมอจนตลอดไป การเจริญเติบโตของเนื้อใบก็ไม่เท่ากันทุกส่วนด้วย ทำให้ใบบิดงอหรือหักเป็นคลื่น ต้นแคระแกรนและไม่ออกดอก

สาเหตุ โรคใบด่างเป็นที่ทราบกันดีอยู่ว่า สาเหตุเกิดจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง ผู้เขียนได้เคยสอบถามเจ้าของสวนที่ว่าอาการใบด่างนี้จะพันธุเป็นปกติหรือไม่ ซึ่งได้รับคำตอบว่าโรคนี้จะหายไปได้ ทำให้ผู้เขียนมีความสงสัยว่าสาเหตุของโรคใบด่างที่ผู้เขียนประสบมา อาจจะมิใช่มีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัส และจะมีสาเหตุมาจากขูดธาตุอาหารได้หรือไม่ เพราะอาการที่สำรวจพบคล้ายอาการขาดธาตุแคลเซียมในพืชหลายชนิด ทั้งนี้เพราะโรคใบด่างของหน้าวัวที่พบนั้น พบในรังที่เจ้าของใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ที่เป็นสารเคมีรดอยู่เป็นประจำ ในรังกล้วยไม้ที่มีได้ใช้ปุ๋ยเคมีหรือใช้เพียงเล็กน้อย ไม่มีโรคดังกล่าวเลย ผู้เขียนจึงได้ทดลองใช้ปุ๋ยแคลเซียมคลอไรด์ผสมน้ำอัตราส่วน ๘๐ กรัมต่อน้ำ ๑ ปี๊บ รด ๑ ครั้ง แล้วต่อไปใช้แคลเซียมคลอไรด์ ๘-๑๐ เกลิต ใส่ลงในปุ๋ยวิทยาศาสตร์ที่ละลายน้ำแล้ว ๑ ปี๊บ รดทุกครั้งก็ปรากฏว่าใบอ่อนที่แตกใหม่เจริญเป็นปกติไม่มีอาการใบด่าง ผู้เขียนจึงไม่กล้ายืนยันว่าอาการใบด่างที่พบมีสาเหตุเกิดจาก

เชื้อไวรัส หรือเกิดจากการขาดธาตุแคลเซียม หรือธาตุแคลเซียมจะมีส่วนในการป้องกันโรคไวรัสของพืช เพราะมีโรคที่มีสาเหตุเกิดจากเชื้อไวรัสหลายชนิด เมื่อต้นไม้เจริญเติบโต แข็งแรงดีโรคไวรัสก็อาจหายไปได้ ถ้าผู้ใดจะลองใช้ป้องกันกำจัดโดยใช้ปูนขาวใส่แทนแคลเซียมคลอไรด์ อาจจะได้ผลเช่นที่ผู้เขียนได้ประสบมาก็ได้ ผู้เขียนไม่มีโอกาสได้ศึกษาทดลองอีกเพราะหาต้นที่เป็นโรคไม่มีใครได้ อย่างไรก็ตาม เข้าใจว่าโรคนี้จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับธาตุแคลเซียมอยู่มาก ควรจะทดลองดูในโรงที่มีการใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์มากและเสมอ ๆ แล้วพบโรคดังกล่าวนี้

โรคใบจุด (Yellow spots)

โรคใบจุดสีเหลืองของหน้าวัวมีปรากฏในแหล่งปลูกไม้ประดับชนิดนี้หลายแห่ง แต่โรคนี้มิได้ทำความเสียหายขึ้นร้ายแรงแต่อย่างใด เพียงแต่ปรากฏอาการใบเหลืองเล็กน้อย หน้าน้ำมากแล้วก็เพื่อให้ได้ทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงของโรค

อาการ ด้านหลังใบเริ่มปรากฏอาการมีจุดสีเหลือง ขนาดเล็กกว่าหัวเข็มหมุดกระจายทั่วใบมากน้อยแตกต่างกันไปอาการปรากฏทั้งบนใบอ่อนและใบแก่ด้านล่างซึ่งตรงกับจุดสีเหลืองเมื่อเกิดแผลใหม่ ๆ เป็นรอยนูนขนาดเล็กเหมือนรอยเอาเข็มหมุดปักลงบนกระดาษหรือผ้า นานไปแผลดังกล่าวนี้ก็จะเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลอ่อนไม่ขยายลุกลามออกไป คงมีลักษณะ เป็นแผลที่แห้งหายเป็นปกติ แต่ยังคงมีรอยนูนอยู่อย่างเดิม

สาเหตุ โรคนี้ความจริงเกิดจากแมลงชนิดหนึ่งอยู่ในวงศ์ Homoptera ซึ่งชอบเจาะดูดอาหารบนใบพืช ผู้เขียนได้ส่งตัวอย่างใบหน้าวัวไปให้นักวิชาการศึกษาดูว่าจะเป็นศัตรูชนิดใดในวงศ์นี้แล้ว

การแพร่ระบาด แมลงจำพวก Homoptera ที่สงสัยว่าจะเป็นสาเหตุของโรคนี้อาจจะเป็นเพลี้ยชนิดหนึ่งซึ่งระบาดในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่เป็นที่น่าเสียดายที่เรายังตรวจหาศัตรูชนิดนี้ยังไม่พบ

การป้องกันกำจัด เนื่องจากโรคนี้สาเหตุเป็นเพราะแมลง ฉะนั้นจึงมีวิธีเดียวคือ เมื่อพบโรคระบาดก็ให้หายาป้องกันกำจัดแมลงศัตรูจำพวกปากดูด จืดพ่น ควรจะเป็นยาประเภทดูดซึมจะให้ผลดีที่สุด โรคนี้ก็จะไม่แพร่หลายระบาดต่อไปอีก

ทากและหอยทาก (Snails)

ทากและหอยทากเป็นศัตรูที่สำคัญของหน้าวัว เนื่องจากการปลูกหน้าวัวต้องให้อยู่ในที่ร่มเย็น มีความชื้นสูงและใช้อิฐเป็นเครื่องปลูก สถานที่วางก็เป็นพื้นดินหรือพื้นซีเมนต์ สภาพแวดล้อมดังกล่าวนี้เหมาะสมกับการอยู่อาศัยของศัตรูชนิดนี้มาก ถ้าไม่หาทางป้องกันกำจัดเสียแต่เริ่มระบาดแล้ว ศัตรูชนิดนี้อาจกัดกินใบและดอกหมด โดยปกติศัตรูชนิดนี้จะหลบซ่อนตัวอยู่ในที่มีดินในเวลากลางวันและออกมากัดกินใบเวลากลางคืน ในที่มีหอยทากกระยาดเรามักจะพบรอยเท้าทางเดินเป็นทางเมือกสีเทาเงิน สะท้อนแสงเมื่อแห้งสนิทให้เป็นที่สังเกต การป้องกันให้ใช้ปูนขาวโรยกันกระถาง และรอบ ๆ เรือนรัง ศัตรูชนิดนี้จะหนีออกมาให้เห็นตัวก็ให้จับทำลายเสีย ผู้เขียนเคยทดลองใช้น้ำยาคลีเซียมคลอไรด์อัตราส่วน ๔๐ กรัมต่อน้ำ ๑ ลิตร รดกล้วยไม้ที่มีหอยทากระบาด ปรากฏว่าศัตรูจำพวกนี้หนีออกมาจากที่หลบซ่อนจำนวนมากมายซึ่งจับทำลายให้หมด และไม่มีระบาดอีกเลย

หนอนกินใบ (Leaf eating caterpillar)

หน้าวัวมีศัตรูจำพวกหนอนกินใบ ผู้เขียนสำรวจพบเมื่ออยู่ชนิดหนึ่งซึ่งมีขนาดใหญ่พอสมควร กัดกินใบให้แห้วหายไปเกือบหมดใบในเวลาอันรวดเร็ว ถ้าเจ้าของสวนไม่ได้เอาใจใส่ดูแลอยู่ทุกวันก็มีหวังว่าทั้งดอกและใบจะถูกหนอนกินหมด หนอนชนิดนี้มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Prodenia litura fabricus* ซึ่งมีลำตัวสีน้ำตาลดำ มีหัวใหญ่สีดำ การป้องกันกำจัดให้ใช้ยามาลาไธออน (Malathion) ฉีดพ่น หรือยาป้องกันกำจัดแมลงชนิดอื่น ๆ ที่ใช้ป้องกันหนอนชนิดนี้

แสงแดดจัด (Light injury)

หน้าวัวจะต้องปลูกในที่ร่มที่ได้แดดรำไร และต้องมีความชื้นสูงจึงจะงอกงามดี ถ้าแดดจัดมากไป ก็ทำให้ใบเหลืองหรือใบแห้งได้ จึงต้องดัดแปลงให้โรงเรือนมีแสงแดดพอเหมาะ แสงแดดมากไม่ทำให้ต้นตาย แต่การเจริญเติบโตอาจลดลงเพราะใบเหลืองมาก

ในที่ที่มีแสงแดดน้อยเกินไปและมีความชื้นสูงมาก หน้าวัวก็ไม่งามเท่าที่ควร ในสภาพแวดล้อมดังกล่าว มักจะมีราและสาหร่ายมาขึ้นอยู่ด้วยกัน เป็นดวงสีเขียวอ่อน หรือสีเขียวอ่อนอมฟ้า หรือสีน้ำตาลเขียวมองเห็นเป็นดวงกลม ๆ บนใบ ราและสาหร่ายที่อยู่ร่วมกันนี้เราเรียกชื่อว่าไลเคน (Lichen) ซึ่งไม่ใช่เชื้อโรคของต้นไม้ แต่เมื่อมาขึ้นมาก ๆ ปากลมไปทั่วทั้งใบก็ทำให้ลดการปรุงอาหารทางใบของพืช เพราะไม่ได้รับแสงแดดช่วยในกระบวนการสังเคราะห์อาหารของพืช จำเป็นต้องทำเรือนให้มีแสงแดดมากขึ้นเล็กน้อยหรือให้ความชื้นน้อยกว่าปกติ จะใช้ยาป้องกันเชื้อราฉีพ่นบ้างก็จะช่วยให้ดีขึ้น

รา-เมือก

รา-เมือก ที่จัดเป็นศัตรูของพืชมีอยู่ ๒-๓ ชนิดเท่านั้น ส่วนใหญ่มีความเป็นอยู่บนอินทรีย์วัตถุที่เน่าเปื่อย ผุพังบนพื้นดิน ราเมือกจัดเป็นราชั้นต่ำสุด ชอบอยู่ตามที่ชื้นแฉะ จึงอาจจะมีการระบาดตามรังที่มีสภาพชื้นแฉะมาก ๆ และอยู่ติดผิวดิน สำหรับราเมือกที่พบบนกล้วยที่นำมาฝากว่านี้ มีใจว่าจะเป็นราเมือกชนิดที่พบเห็นบนพืชบ่อยนัก เคยปรากฏตามกองขยะ หรือกองหญ้าที่เน่าเปื่อยอยู่ในที่ชื้นแฉะ

อาการ เชื้อราเจริญเป็นก้อนนูนบนใบและก้านใบมีสีส้มอ่อน ๆ ภายในมีสปอร์สีน้ำตาลดำ เวลาแก่ฟุ้งกระจายได้เล็กน้อย เมื่อใช้ไม้ตะแต้เพียงเบาเบา ๆ

สาเหตุ เชื้อราที่มาขึ้นบนใบเป็นราเมือกในสกุล *Fullgo* sp. เชื้อราชนิดนี้ไม่จัดว่าเป็นปรสิต (parasite) ของพืช แต่เมื่อมาขึ้นบนใบพืชก็อาจทำให้พืชทาน้ำหนักไม่ไหว และไม่สามารถปรุงอาหารได้ เพราะเชื้อราขึ้นปกคลุมใบหมด ใบจะเฉาไปทำให้ดูคล้ายใบเน่าได้ ถ้าเป็นต้นกล้วยเล็กอยู่ หากเชื้อราขึ้นปกคลุมหมดทั้งต้นก็อาจตายได้ เนื่องจากต้นไม้ไม่สามารถปรุงอาหาร

การแพร่ระบาด เชื้อราแพร่ระบาดโดยสปอร์สีดำปลิวไปกับกระแสลมและการเจริญของเส้นใยที่แผ่กระจายไป หรือถูกน้ำชะล้างไป

การป้องกันกำจัด ให้แยกกระถางที่มีราชนิดนี้ไปทำลายเสีย พยายามอย่าวางกระถางให้ใกล้กับกองขยะหรือใกล้อินทรีย์วัตถุที่ผุเปื่อยที่อยู่ในดิน ใช้ยาป้องกันกำจัดเชื้อราละลายน้ำรดบริเวณนั้นสัก ๑-๒ ครั้ง เชื้อราก็จะสูญหายไปเอง

ผู้ที่เป็นศัตรูของอาจารย์โยชิน วดีศิริศักดิ์
คือ ศัตรูของชาวแม่โจ้ทั้งปวง

